

Strafprocedure

Algemeen

Artikel 6.1 EVRM – Zwijgrecht – Recht zichzelf niet te beschuldigen – Uitnodiging tot verhoor met kennisgeving van het zwijgrecht – Gebrek aan medewerking van de verdachte – Impact op de beoordeling van de schuld

Arrest van 28 februari 2023 (P.22.1750.N) met conclusie van advocaat-generaal B. De Smet

Het zwijgrecht en het recht om zichzelf niet te beschuldigen, zoals gewaarborgd door artikel 6.1 EVRM, verzetten zich ertegen dat de rechter de schuldigverklaring van een beklaagde aan het door artikel 32 Wegverkeerswet bedoelde wanbedrijf van het wetens toevertrouwen van een motorvoertuig aan een persoon die niet van een rijbewijs voorzien is, mede grondt op de vaststelling dat de beklaagde geen medewerking aan het onderzoek heeft verleend, door geen gevolg te geven aan opeenvolgende schriftelijke en telefonische oproepingen en niet op de met de politie gemaakte afspraken op te dagen. Het zwijgrecht houdt niet enkel het recht in om niet tegen zichzelf te getuigen, maar ook om niet aan de eigen beschuldiging mee te werken.

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230228.2N.16\)](#)

Overschrijding van de redelijke termijn – Uitstel of opschorting van de uitspraak van veroordeling – Motivering

Arrest van 1 maart 2023 (P.22.1432.F) met conclusie van advocaat-generaal M. Nolet de Brauwere

Uit artikel 21ter Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering volgt niet dat de rechter de overschrijding van de redelijke termijn enkel kan bestraffen door de veroordeling bij eenvoudige schuldigverklaring uit te spreken of door de beklaagde te veroordelen tot een straf die lager is dan de wettelijke minimumstraf. Teneinde de niet-naleving recht te zetten van de verplichting de beklaagde zonder onredelijke vertraging te berechten, kan de rechter ook een bij wet bepaalde straf uitspreken die evenwel op een reële en meetbare wijze lager is dan die welke hij had opgelegd indien hij de overdreven duur van de rechtspleging niet had vastgesteld, of kan hij de beklaagde, als deze voldoet aan de wettelijke voorwaarden om hierop aanspraak te maken, een proeftijd opleggen door het uitstel van de tenuitvoerlegging van de hele of een gedeelte van de straf of door de opschorting van de uitspraak van de veroordeling. Ook in die gevallen moet uit de redenen van de beslissing blijken dat de rechter die maatregelen niet had toegekend of dat hij die onder striktere voorwaarden had toegekend als de zaak niet met vertraging was behandeld.

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230301.2F.2\)](#)

Redelijke termijn – Jeugdbescherming – Procedure tot plaatsing van de minderjarige in een instelling of procedure tot uithandengeving – In aanmerking te nemen tijdvak

Arrest van 15 maart 2023 (P.23.0026.F) met conclusie van advocaat-generaal D. Vandermeersch

Artikel 6.1 EVRM dat voor eenieder het recht waarborgt op de behandeling van zijn zaak binnen een redelijke termijn door een rechterlijke instantie die beslist over de gegrondheid van een tegen hem ingestelde strafvervolgning, is van toepassing op een procedure tot plaatsing van een minderjarige in een gesloten instelling voor minderjarige delinquenten of wanneer zijn toestand substantieel wordt aangetast door de maatregelen die in het kader van de tegen hem ingestelde strafvordering zijn genomen als gevolg van het feit dat de jeugdkamer over een verzoek tot uithandengeving uitspraak heeft moeten doen.

Het tijdvak dat uit het oogpunt van de door artikel 6.1 EVRM gewaarborgde redelijke termijn in aanmerking moet worden genomen, gaat in op het tijdstip waarop de strafvervolgning tegen de minderjarige die ervan wordt verdacht een als misdrijf omschreven feit te hebben gepleegd, wordt ingeleid in de zin van dat artikel (Art. 6.1 EVRM; art. 57bis Jeugdbeschermingswet).

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230315.2F.23\)](#)

Artikel 62 Wegverkeerswet – Bijzondere bewijswaarde van het proces-verbaal – Zintuiglijke vaststellingen – Grens

Arrest van 4 april 2023 (P.23.0120.N)

De bijzondere bewijswaarde die verbonden is aan een naar aanleiding van een overtreding op de Wegverkeerswet en de uitvoeringsbesluiten ervan door een daartoe bevoegd ambtenaar opgesteld proces-verbaal, geldt voor de in het proces-verbaal van overtreding opgenomen zintuiglijke vaststellingen door de verbalisant, maar niet voor latere vaststellingen, inlichtingen of voor de later verstreekte gegevens (Art. 62, eerste lid, Wegverkeerswet).

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230404.2N.12\)](#)

Beoordeling van minderjarigheid op het tijdstip van de feiten – Toepassing van de bewijsregels in strafzaken – Niet-begeleide minderjarige vreemdeling – Invloed van de identificatiebevoegdheid van de dienst Voogdij

Arrest van 12 april 2023 (P.23.0466.F)

De identificatiebevoegdheid van de dienst Voogdij op grond waarvan die instelling onder meer door middel van een medisch onderzoek kan laten nagaan of de persoon al dan niet minstens achttien jaar oud is, sluit de bevoegdheid van de strafrechten niet uit om in feite te beoordelen of de aangevoerde minderjarigheid van een in verdenking gestelde of beklaagde bewezen is. Die rechtscollages beslissen hierover zonder dat de wet een bijzonder bewijsmiddel vereist (Artt. 3 en 6 Programmawet 24 december 2002).

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230412.2F.2\)](#)

Recht op persoonlijke deelname aan het strafproces – Afwezigheid van de beklaagde op de vastgestelde rechtszitting – Verzoek tot uitstel – Criteria voor beoordeling

Arrest van 30 mei 2023 (P.23.0371.N)

Uit de artikelen 6.1 en 6.3.c) EVRM en artikel 14.3.d) IVBPR, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, en uit het algemeen rechtsbeginsel van het recht op een eerlijk proces volgt dat een beklaagde het recht heeft om tegenwoordig te zijn bij het tegen hem gevoerd strafproces en te beslissen of hij zichzelf zal verdedigen. De beklaagde moet zijn strafproces daadwerkelijk kunnen volgen en eraan deelnemen, als hij dat wenst. Hij moet met zijn raadsman overleg kunnen plegen, hem instructies kunnen geven, verklaringen kunnen afleggen en over het bewijsmateriaal tegenspraak kunnen voeren. De loutere omstandigheid dat de beklaagde zich door een raadsman kan laten vertegenwoordigen of effectief door een raadsman wordt vertegenwoordigd, volstaat niet om hem de voormelde rechten te ontfemen. Die rechten, waarvan de naleving moet worden beoordeeld rekening houdend met de gehele rechtspleging, zijn evenwel niet absoluut. Het staat aan de rechter onaantastbaar te oordelen of rekening houdend met alle concrete elementen van de gehele rechtspleging – zoals daar zijn in voorkomend geval het gegeven dat de beklaagde zelf de uitoefening van zijn recht onmogelijk maakt, de redelijkheidselementen en de gevolgen van het aanslepen van de zaak voor de betrouwbaarheid van het bewijs – de behandeling van de zaak kan worden uitgesteld om de beklaagde toe te laten persoonlijk aanwezig te zijn. Het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord.

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230530.2N.15\)](#)

Laattijdige terbeschikkingstelling van een stuk – Beoordeling van de gevolgen voor het recht van verdediging

Arrest van 17 oktober 2023 (P.23.0768.N)

Bij de beoordeling of een laattijdige terbeschikkingstelling van een overtuigingsstuk de mogelijkheid van een beklaagde om daarover tegenspraak te voeren, dermate bemoeilijkt dat zijn recht van verdediging onherstelbaar is miskend, kan de rechter rekening houden met de aard van het alsnog bijgebrachte bewijs en met de bewijswaarde ervan binnen het geheel van de bewijselementen *à charge* en *à décharge*, alsook met de aannemelijkheid van het verweer dat de beklaagde daarover ontwikkelt of zegt daarover niet meer te kunnen ontwikkelen. De rechter oordeelt daarover onaantastbaar (Art.6.1 EVRM).

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231017.2N.2\)](#)

Artikel 6 EVRM – Criteria voor het horen van een getuige *à charge* – Regelmatigheid van de procedure – Aannemelijk maken van de beweerdde onregelmatigheid van verkregen informatie

Arrest van 31 oktober 2023 (P.23.0893.N)

Uit de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens betreffende artikel 6.1 en 6.3.d) EVRM en het daardoor gewaarborgde recht om een getuige *à charge* onder eed te horen op de rechtszitting, volgt dat de drie criteria ter beoordeling van het al dan niet bestaan van de verplichting om de getuige te horen en meer bepaald de juridische of feitelijke onmogelijkheid om de getuige te horen, het doorslaggevend karakter van de verklaring van de getuige bij de schuldbeoordeling en de aan- of afwezigheid van compenserende factoren, enkel gelden voor een getuige die tijdens het vooronderzoek belastende verklaringen betreffende de schuld van de beklaagde aan de hem ten laste gelegde feiten heeft afgelegd. Indien een beklaagde verzoekt om een getuige te horen louter betreffende de regelmatigheid van de procedure, waaronder de bewijsverzameling, dient de rechter dit verzoek niet aan de drie voormelde criteria te toetsen. Hij oordeelt in dat geval onaantastbaar of het horen van de getuige voor de beoordeling van de regelmatigheid van de procedure noodzakelijk is. De omstandigheid dat de partij die

om het verhoor van de getuige verzoekt, niet slaagt in de op haar rustende verplichting het bestaan van een aangevoerde onregelmatigheid enigszins aannemelijk te maken, kan de afwijzing van het verzoek tot het horen van de getuige verantwoord worden.

Artikel 6 EVRM en het daarin vervatte recht op een eerlijk proces, waarvan het recht van verdediging deel uitmaakt, verzet zich niet ertegen dat informatie louter als inlichting in aanmerking wordt genomen om het onderzoek in een bepaalde richting te oriënteren en vervolgens op autonome wijze bewijzen te verzamelen, voor zover niet blijkt dat die informatie op onregelmatige wijze is verkregen. Wanneer een beklaagde aanvoert dat dergelijke informatie op onregelmatige wijze is verkregen, dient hij die aanvoering enigszins aannemelijk te maken en moet die aanvoering het niveau van een loutere bewering overstijgen, zodat het louter in vraag stellen van de regelmatigheid van de informatie niet volstaat om de beweerdde onregelmatigheid ervan enigszins aannemelijk te maken. De verplichting om de aanvoering dat informatie onregelmatig is verkregen, enigszins aannemelijk te maken, is niet strijdig met artikel 6 EVRM en maakt het recht op een eerlijk proces met inbegrip van het recht van verdediging niet theoretisch of illusoir. Het staat aan de rechter te oordelen of een beklaagde slaagt in de verplichting de aanvoering dat informatie onregelmatig is verkregen, enigszins aannemelijk te maken en of die het niveau van een loutere bewering overstijgt.

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231031.2N.1\)](#)

Recht van verdediging – Voeging stukken uit een ander dossier – Verzoek tot inzage – Beoordelingscriteria

Arrest van 31 oktober 2023 (P.23.0998.N)

Wanneer aan een voorliggend strafdossier gegevens uit een ander strafdossier zijn gevoegd, dan vereist het recht van verdediging weliswaar dat de verdediging inzage krijgt van alle elementen *à charge* en *à décharge* uit dat strafdossier die rechtstreeks of onrechtstreeks pertinent kunnen zijn voor de beoordeling van het lot van de strafvordering en de schuldvraag in het voorliggende strafdossier. Dat impliceert echter niet dat de verdediging zonder meer recht heeft op de voeging van alle gegevens die het van belang acht om zich ervan te vergewissen dat het andere strafdossier niet behept is met een onregelmatigheid, zoals een overschrijding door de onderzoeksrechter van zijn *saisine*. Daarbij is vereist dat de verdediging het bestaan van de aangevoerde onregelmatigheid en het belang daarvoor voor de beoordeling van zijn zaak enigszins aannemelijk maakt, zodat een loutere speculatie over een onregelmatigheid daartoe niet volstaat. Zijn die onregelmatigheid en dat belang aannemelijk, dan dient de rechter in de regel de voeging te bevelen van alle stukken op grond waarvan uitsluitel over de onregelmatigheid kan worden gegeven. Wanneer dat niet het geval is, oordeelt de rechter onaantastbaar of de voeging van die stukken vereist is opdat de beklaagde zijn recht van verdediging naar behoren kan uitoefenen. Hij kan daarbij rekening houden met alle dienstige gegevens die aan de tegenspraak van de partijen zijn onderworpen. Daartoe behoren ook gegevens die dateren van na de vordering tot het instellen van een gerechtelijk onderzoek in het andere strafdossier. In alle gevallen houdt de rechter bij de beoordeling van het verzoek tot voeging van stukken rekening met eventuele noodwendigheden die deze voeging concreet en ernstig in de weg kunnen staan, zoals de bescherming van de privacy van personen vernoemd in het andere strafdossier of het eerbiedigen van het geheim van een nog lopend strafonderzoek, met inbegrip van de afscherming van de in dat onderzoek gebruikte opsporings- of onderzoekstechnieken (Art. 6.1 EVRM).

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231031.2N.2\)](#)

Recht op het horen op de rechtszitting van getuigen à décharge – Geen verplichting voor de rechter – Criteria voor de beoordeling van het verzoek – Toetsing aan de hand van de drievragentest – Motivering van weigering

Arrest van 21 november 2023 (P.23.1001.N)

Uit artikel 6.3.d EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, volgt dat de rechter het verzoek van een beklaagde om een getuige *à décharge* te horen, op de rechtszitting aan de hand van een drievragentest moet beoordelen:

- eerste vraag: is het verzoek om de getuige *à décharge* te horen, voldoende onderbouwd en is het getuigenverhoor relevant voor het voorwerp van de beschuldiging?
- tweede vraag: is de relevantie van het getuigenverhoor voldoende door de rechter in aanmerking genomen en zijn er voldoende gronden voor de beslissing om de getuige *à décharge* niet op de rechtszitting te horen?
- derde vraag: tast de weigering de getuige *à décharge* te horen, de eerlijkheid van het proces van de beklaagde in zijn geheel beschouwd aan?

Voor wat betreft het antwoord op de eerste vraag is niet alleen van belang of het verhoor van een getuige *à décharge* van aard is om het resultaat van het strafproces te beïnvloeden, maar ook of redelijkerwijze kan worden verwacht dat dit verhoor de positie van de verdediging zal versterken. Bij die beoordeling moeten de concrete

omstandigheden van de zaak worden betrokken. Onder meer kunnen de stand en de voortgang van de procedure, de door de partijen gevolgde strategie en hun houding in het strafproces in aanmerking worden genomen.

Voor wat betreft het antwoord op de tweede vraag is te benadrukken dat uit artikel 6.3.d EVRM niet kan worden afgeleid dat op elk verzoek van een beklaagde om een getuige *à décharge* op de rechtszitting te horen, moet worden ingegaan. Het staat aan de rechter om in het licht van de door de beklaagde aangehaalde motieven en rekening houdend met de concrete omstandigheden van de zaak de noodzaak van het horen van de getuige *à décharge* te beoordelen en op dat verzoek en de mate waarin het is onderbouwd een adequaat antwoord te verstrekken, zonder dat is vereist dat op elk detail van de onderbouwing moet worden ingegaan. Die concrete omstandigheden kunnen onder meer betrekking hebben op:

- de feitelijke en juridische onmogelijkheid om de getuige *à décharge* te horen;
- de relatie die de getuige *à décharge* had of heeft met de beklaagde of met andere bij het strafproces betrokken partijen;
- de betrouwbaarheid van de door de getuige *à décharge* af te leggen verklaring, rekening houdend met die relatie, zijn persoonlijkheid en het tijdsverloop sinds de feiten; of
- het beschikbaar zijn van een geschreven verklaring van de persoon die de beklaagde als getuige *à décharge* wil horen, waarin die een eerdere verklaring herroept of nuanceert.

Het enkele feit dat een getuige *à décharge* een verklaring kan afleggen die van aard kan zijn om het resultaat van het strafproces te beïnvloeden of waarvan redelijkerwijze kan worden verwacht dat die de positie van de verdediging van de beklaagde zal versterken, verplicht de rechter daarom nog niet om die getuige *à décharge* op de rechtszitting te horen. De toetsing van het verzoek om een getuige *à décharge* op de rechtszitting te horen, op basis van de drievragentest, vereist niet dat de rechter het antwoord op de eerste en op de tweede vraag afzonderlijk motiveert. Maar bij een weigering een getuige *à décharge* op de rechtszitting te horen, dient de rechter in elk geval te onderzoeken of het recht op een eerlijk proces van die beklaagde in zijn geheel beschouwd daardoor niet is aangetast.

([ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231121.2N.4](#))

Artikel 65/1 Wegverkeerswet – Bevel tot betaling – Verzoekschrift neergelegd ter griffie van de bevoegde politierechtbank – Hoger beroep bij de correctionele rechtbank – Geschriften tot aanwending van een rechtsmiddel – Vrijheid van taalkeuze van een verdachte of beklaagde – Taal van de rechtspleging – Recht op toegang tot de rechter

Arrest van 12 december 2023 ([P.23.1021.N](#))

Uit artikel 65/1, § 2, eerste lid, eerste zin, Wegverkeerswet en uit de artikelen 14, eerste lid, en 24, Taalwet Gerechtszaken volgt dat wanneer de bij toepassing van artikel 65/1, § 2, eerste lid, eerste zin, Wegverkeerswet bevoegde politierechtbank zijn zetel heeft in de arrondissementen Antwerpen, Oost-Vlaanderen, West-Vlaanderen, Limburg of Leuven, het door artikel 65/1, § 2, Wegverkeerswet bedoeld verzoekschrift tot beroep geheel in het Nederlands moet worden opgesteld en dat voor de rechtscolleges in hoger beroep voor de rechtspleging de taal wordt gebruikt waarin de bestreden beslissing is gesteld. Een akte van rechtspleging is geheel in het Nederlands opgesteld indien alle vermeldingen die voor de regelmatigheid van de akte zijn vereist, in het Nederlands zijn gesteld. Volgens artikel 40, eerste lid, Taalwet Gerechtszaken zijn de bepalingen van deze wet voorgeschreven op straffe van nietigheid en wordt die nietigheid van ambtswege uitgesproken door de rechter.

Artikel 31 Taalwet Gerechtszaken en artikel 47bis Wetboek van Strafvordering betreffende de vrijheid van verdachten of beklaagden om bij hun verhoor gebruik te maken van de taal van hun keuze, zijn niet van toepassing op geschriften die een verdachte of beklaagde kan of moet indienen indien hij een rechtsmiddel wil aanwenden tegen een hem voorgestelde straf in de zin van artikel 6 EVRM. Dit doet geen afbreuk aan artikel 23 Taalwet Gerechtszaken, dat van toepassing is op de politierechtbanken die kennis nemen van een door artikel 65/1, § 2, Wegverkeerswet bedoeld beroep. Artikel 6.3 EVRM en de daarin opgesomde rechten voor personen die wegens een strafbaar feit worden vervolgd, beletten niet dat hij die het voorwerp uitmaakt van een vervolging die tot een straf in de zin van artikel 6 EVRM aanleiding kan geven, de verplichting heeft om, indien hij een rechtsmiddel wil aanwenden tegen een hem voorgestelde straf in de zin van artikel 6 EVRM, voor de bij het rechtscollege in te dienen geschriften gebruik moet maken van de taal van de rechtspleging van dat rechtscollege. Dit geldt ongeacht of hij de taal van de rechtspleging al dan niet beheerst. Aldus dient hij die een door artikel 65/1, § 2, Wegverkeerswet bedoeld beroep wil instellen en die de taal niet beheerst van de rechtbank bij wie bij toepassing van paragraaf 2, eerste lid, eerste zin, het verzoekschrift tot beroep moet worden ingediend, de bijstand van een vertaler te vragen. Die verplichting beperkt niet op onevenredige wijze de toegang van de betrokkene tot de rechter.

([ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231212.2N.11](#))

Strafvordering en burgerlijke rechtsvordering

Rechtsplegingsvergoeding – De in het ongelijk gestelde burgerlijke partij – Ambtshalve veroordeling tot rechtsplegingsvergoeding

Arrest van 21 februari 2023 (P.22.1448.N)

In strafzaken kan de rechter de in het ongelijkgestelde partij ambtshalve veroordelen tot betaling aan de in het gelijkgestelde partij van het basisbedrag van de rechtsplegingsvergoeding. Op die beslissing is het beschikkingsbeginsel niet van toepassing.

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230221.2N.4\)](#)

Parlementaire onschendbaarheid – Ontvankelijkheid van een klacht met burgerlijkepartijstelling tegen een volksvertegenwoordiger ingediend tijdens de parlementaire zitting – Vereiste van toestemming van het Parlement voor vervolging – Uitoefening van de strafvordering door het openbaar ministerie – Invloed op het recht op toegang tot de rechter – Mogelijkheden van de benadeelde van het misdrijf om schadevergoeding te bekomen – Mogelijkheid van een strafrechtelijk onderzoek voorafgaand aan de toestemming tot vervolging

Arrest van 28 februari 2023 (P.22.1582.N) met conclusie van advocaat-generaal B. De Smet

De artikelen 59 en 120 Grondwet beletten niet dat de strafvordering tegen een parlamentslid wordt ingesteld, maar onderwerpen dat initiatief enkel aan bijkomende voorwaarden, opdat het parlement als geheel en de parlamentsleden individueel niet zonder een gegronde reden in de normale uitoefening van hun werkzaamheden zouden worden gehinderd. De parlementaire onschendbaarheid van artikel 59, vierde lid, Grondwet geldt dan ook enkel tijdens de parlementaire zittingen binnen de zittingsperiode waarvoor het parlamentslid is verkozen, met uitsluiting van de periodes tussen de jaarlijkse sluiting en opening van de zitting en na de ontbinding van het parlement. Aldus is de onschendbaarheid van het parlamentslid, nog afgezien van het hypothetische karakter van zijn herverkiezing, in de tijd beperkt.

Artikel 63 Wetboek van Strafvordering laat toe dat degene die beweert schade te lijden ingevolge een misdaad of een wanbedrijf, daarover bij de bevoegde onderzoeksrechter klacht doet en zich burgerlijke partij stelt. Aldus kan een burger bij uitzondering de strafvordering instellen. Op grond van artikel 4, eerste lid, Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering kan de burgerlijke rechtsvordering wegens een misdrijf tezelfdertijd en voor dezelfde rechters worden vervolgd als de strafvordering of afzonderlijk worden vervolgd. Artikel 1 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering bepaalt evenwel dat de rechtsvordering tot toepassing van de straffen niet kan worden uitgeoefend dan door de ambtenaren die de wet daarmee belast. Dit zijn in de regel de ambtenaren van het openbaar ministerie. Aldus wordt de uitoefening of de verdere uitoefening van de strafvordering in elk geval enkel door die ambtenaren benaarstigd, ongeacht door wie of hoe de strafvordering is ingesteld.

Artikel 6.1 EVRM vereist niet dat een persoon die beweert schade te lijden ingevolge een feit dat hij als een wanbedrijf of een misdaad omschrijft, beschikt over de in het Belgische recht bepaalde mogelijkheid om de strafvordering in te stellen tegen degene die hij voor zijn schade aansprakelijk acht. Wel vereist het recht op toegang tot de rechter dat die persoon over voldoende andere mogelijkheden beschikt om de vergoeding van zijn schade in rechte te vorderen. Dit kan de beweerde schadelijder doen door voor de burgerlijke rechter schadevergoeding van het parlamentslid te eisen, door bij de bevoegde vervolgingsinstantie klacht tegen het parlamentslid neer te leggen of door zich burgerlijke partij te stellen voor de strafrechter waarbij het openbaar ministerie de zaak tegen het parlamentslid aanhangig heeft gemaakt na het verlot van het betrokken parlement zoals bedoeld in artikel 59, eerste lid, Grondwet te hebben ontvangen. Niets belet bovendien dat het openbaar ministerie reeds vóór het verkrijgen van dat verlot een opsporingsonderzoek of een gerechtelijk onderzoek instelt, in het kader waarvan bewijsmateriaal kan worden gevrijwaard. Hieruit volgt dat artikel 59, vierde lid, Grondwet het recht op toegang tot de rechter van een beweerde schadelijder niet onevenredig beperkt en artikel 6.1 EVRM niet schendt. De omstandigheden dat de hier bedoelde parlementaire onschendbaarheid betrekking heeft op alle misdaden en wanbedrijven waarvan het parlamentslid kan worden beticht en dat die onschendbaarheid enige tijd kan duren, doen daaraan geen afbreuk.

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230228.2N.11\)](#)

Vrijspraak op strafgebied – Hoger beroep van de burgerlijke partij – Devolutieve werking – Herstel van de door een misdrijf veroorzaakte schade – Geen bewijs dat het misdrijf schade heeft veroorzaakt – Bevoegdheid van de rechter

Arrest van 6 juni 2023 (P.22.1309.N)

Uit artikel 202, 3°, Wetboek van Strafvordering blijkt dat, op het enkele ontvankelijke hoger beroep van de burgerlijke partij tegen een vrijsprekend vonnis, de appelrechter, ingevolge de devolutive kracht van het hoger beroep, met betrekking tot de burgerlijke rechtsvordering kan en moet nagaan of de als misdrijf gekwalificeerde feiten die aan de burgerlijke rechtsvordering ten grondslag liggen, bewezen zijn en aan de burgerlijke partij schade hebben berokkend.

Aangezien de burgerlijke rechtsvordering voor de strafrechter in beginsel enkel strekt tot vergoeding van de door het telastgelegde misdrijf veroorzaakte schade, kan de rechter bij wie alleen die rechtsvordering aanhangig is en die oordeelt dat het niet bewezen is dat het misdrijf schade aan de burgerlijke partij heeft veroorzaakt, zich niet uitspreken over de vraag of de als misdrijf gekwalificeerde feiten die aan de burgerlijke rechtsvordering ten grondslag liggen, bewezen zijn (Art. 3 V.T. Sv.).

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230606.2N.16\)](#)

Rechtsplegingsvergoeding – Burgerlijke partijstelling tegen meerdere inverdenkinggestelden voor andere misdrijven – Buitenvervolginstelling – Inverdenkinggestelden als gerechtigden op een rechtsplegingsvergoeding – Beoordeling van het al dan niet bestaan van eenzelfde gerechtelijke band – Eenzelfde advocaat – Beoordeling – Bijstand door eenzelfde advocaat – Eenzelfde advocaat die loco de raadslieden is verschenen – Identieke of analoge conclusies

Arrest van 6 juni 2023 (P.23.0558.N)

Indien een burgerlijke partij zich voor de onderzoeksrechter tegen een inverdenkinggestelde voor een bepaald misdrijf en tegen een andere inverdenkinggestelde voor een ander misdrijf heeft gesteld en het onderzoeksgerecht tot een buitenvervolginstelling beslist, bevinden deze inverdenkinggestelden als gerechtigden op een rechtsplegingsvergoeding zich in de regel niet in eenzelfde gerechtelijke band tegen de burgerlijke partij. Die inverdenkinggestelden hebben elk recht op een rechtsplegingsvergoeding zonder dat daarop de in artikel 1022, vijfde lid, Gerechtelijk Wetboek bedoelde beperking van toepassing is.

Indien een burgerlijke partij zich voor de onderzoeksrechter tegen meerdere inverdenkinggestelden voor eenzelfde misdrijf heeft gesteld en het onderzoeksgerecht tot de buitenvervolginstelling beslist, bevinden deze inverdenkinggestelden als gerechtigden op een rechtsplegingsvergoeding zich in de regel in eenzelfde gerechtelijke band tegen de burgerlijke partij. In dat geval dient de rechter in eerste instantie de rechtsplegingsvergoeding te bepalen waarop elke inverdenkinggestelde in beginsel gerechtigd is, vervolgens na te gaan of bij de optelling van de aldus verkregen rechtsplegingsvergoedingen niet het in artikel 1022, vijfde lid, Gerechtelijk Wetboek bedoelde maximumbedrag is bereikt en ten slotte, indien dat maximumbedrag is overschreden, het aldus verkregen bedrag te verdelen tussen de op een rechtsplegingsvergoeding gerechtigde partijen (Art. 1022, vijfde lid, Ger.W.; art. 128 W.Sv.).

Indien de partijen die op een rechtsplegingsvergoeding gerechtigd zijn, zich in eenzelfde gerechtelijke band bevinden ten aanzien van de partij die de rechtsplegingsvergoeding verschuldigd is en door eenzelfde advocaat worden bijgestaan, hebben zij samen slechts op één rechtsplegingsvergoeding recht, die onder hen wordt verdeeld. Het staat aan het onderzoeksgerecht te oordelen of de op een rechtsplegingsvergoeding gerechtigde partijen die zich in eenzelfde gerechtelijke band bevinden tegen hij die de rechtsplegingsvergoeding is verschuldigd, door eenzelfde raadsman werden bijgestaan. Uit het gegeven dat voor de raadslieden van de op een rechtsplegingsvergoeding gerechtigde partijen op de rechtszitting voor het onderzoeksgerecht eenzelfde advocaat *loco* die raadslieden is verschenen, of dat de namens deze partijen genomen conclusies identiek of analoog zijn, of dat die partijen eenzelfde verhoogde rechtsplegingsvergoeding hebben gevorderd, volgt niet dat het onderzoeksgerecht moet aannemen dat deze partijen door eenzelfde advocaat zijn bijgestaan in de zin van artikel 1, tweede lid, Tarief Rechtsplegingsvergoeding. Bij afwezigheid van daartoe strekkende conclusie dient het onderzoeksgerecht dat aan de voormelde partijen elk een rechtsplegingsvergoeding toekent, niet uitdrukkelijk vast te stellen dat zij niet door eenzelfde advocaat werden bijgestaan.

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230606.2N.4\)](#)

Provisionele schadevergoeding toegekend door de eerste rechter – Beklaagde die in hoger beroep geen standpunt over deze provisionele schadevergoeding inneemt – Toekenning door de appelrechters van een definitieve schadevergoeding voor die schadepost – Beschikkingsbeginsel

Arrest van 13 juni 2023 (P.23.0496.N)

De rechter die over de burgerlijke rechtsvordering van de burgerlijke partij tegen een beklagde oordeelt, miskent het beschikkingsbeginsel, zoals dit is vervat in artikel 1138, 2°, Gerechtelijk Wetboek, indien hij meer of iets anders toekent dan werd gevorderd, of wanneer hij een betwisting opwerpt waarvan het bestaan door de partijen in conclusies is uitgesloten. Uit het loutere feit dat een beklagde, die heeft betwist een schadeverwekkende

handeling te hebben gesteld, in hoger beroep geen standpunt betreffende een door de eerste rechter toegekende provisionele schadevergoeding inneemt, kan niet worden afgeleid dat die beklaagde met die beoordeling van deze schadepost heeft ingestemd. Aldus miskennen de appelrechters die voor deze schadepost een definitieve schadevergoeding van 1,00 euro toekennen, omdat niet verduidelijkt wordt waarom de schade voor deze schadepost nog steeds niet definitief kan worden bepaald, het beschikkingsbeginsel niet.

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230613.2N.13\)](#)

Aanhangig maken van een strafvervolgning door een burgerlijke partij – Misdaad – Wanbedrijf – Samenhang – Regelmatigheid van de aanhangigmaking

Arrest van 26 september 2023 (P.22.0707.N)

Vooraleer de correctionele rechtbank en in hoger beroep het hof van beroep zich over hun bevoegdheid kunnen uitspreken, dienen zij eerst te onderzoeken of de vervolging regelmatig aanhangig is gemaakt. Indien de strafvervolgning niet regelmatig aanhangig is gemaakt, is de problematiek van de bevoegdheid niet aan de orde.

Geen enkele bepaling laat een burgerlijke partij toe een strafvervolgning aanhangig te maken voor de correctionele rechtbank met een rechtstreekse dagvaarding voor een feit dat als een misdaad is omschreven. In dat geval dient de correctionele rechtbank en in hoger beroep het hof van beroep dus vast te stellen dat de strafvervolgning voor dat feit niet regelmatig aanhangig is gemaakt.

Indien een burgerlijke partij voor de correctionele rechtbank een rechtstreekse dagvaarding uitbrengt voor zowel een als een misdaad omschreven feit als voor een als een wanbedrijf omschreven feit, heeft de vaststelling door die correctionele rechtbank en in hoger beroep het hof van beroep dat de strafvervolgning niet regelmatig aanhangig is gemaakt, enkel betrekking op het als een misdaad omschreven feit en niet op het als een wanbedrijf omschreven feit. Er kan op grond van samenhang niet worden geoordeeld dat de strafvervolgning ook voor het als een wanbedrijf omschreven feit niet regelmatig aanhangig is gemaakt (Artt. 179, 182, 226 en 227 W.Sv.).

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230926.2N.12\)](#)

Burgerlijke rechtsvordering voor de strafrechter – Vrijspraak op strafgebied in eerste aanleg – Hoger beroep op burgerlijk gebied – Vermoeden van onschuld – Beoordeling van de burgerlijke rechtsvordering – Taak van de appelrechter

Arrest van 14 november 2023 (P.22.0765.N)

Uit artikel 6.2 EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, volgt dat indien een beklaagde in eerste aanleg werd vrijgesproken voor het misdrijf waarvoor hij werd vervolgd en het appelgerecht ingevolge de afwezigheid van een hoger beroep op strafgebied enkel nog te oordelen heeft over de door de burgerlijke partij tegen de beklaagde aanhangig gemaakte burgerlijke rechtsvordering gegrond op het feit waarvoor de vrijspraak werd verleend, het appelgerecht zich niet mag uitspreken over de vraag of de beklaagde zich aan dat misdrijf heeft schuldig gemaakt. Het appelgerecht mag in een dergelijk geval uitsluitend oordelen of het gedrag, zoals dat blijkt uit de met de strafvervolgning aanhangig gemaakte feiten, een fout oplevert in oorzakelijk verband met de schade die door de burgerlijke partij wordt gevorderd. De strafrechter moet, wil hij het door artikel 6.2 EVRM gewaarborgde vermoeden van onschuld niet miskennen, zich onthouden van bewoordingen waaruit de vaststelling van de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van de betrokkene voor een feit waarvoor hij definitief is vrijgesproken, kan worden afgeleid.

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231114.2N.10\)](#)

Vaststelling van het nadeel op strafgebied in een definitief vonnis – Toelaatbaarheid van de aanpassing van het bedrag in een verbeterend vonnis op burgerlijk gebied – Gezag van gewijsde in strafzaken – Hoger beroep tegen de verbeterende beslissing – Gevolg voor het in kracht van gewijsde treden van de verbeterende beslissing

Arrest van 28 november 2023 (P.23.0221.N)

Artikel 794 Gerechtelijk Wetboek laat de rechter toe om, binnen de door die bepaling gestelde voorwaarden, een kennelijke rekenfout, verschrijving of andere kennelijke leemte in de rechterlijke beslissing te verbeteren, evenwel zonder de in die beslissing bevestigde rechten uit te breiden, te beperken of te wijzigen. De rechter kan aldus een materiële vergissing in de rechterlijke beslissing corrigeren op voorwaarde dat die verbetering het gezag van gewijsde van die beslissing niet aantast en geen wijziging inhoudt van hetgeen daarin werkelijk werd beslist.

De omstandigheid dat het oordeel van de strafrechter over de burgerlijke rechtsvordering in strijd is met zijn op strafgebied gewezen beslissing over de telastlegging waarop die burgerlijke vordering is gegrond, levert geen grond op tot verbetering van die beslissing in de zin van artikel 794 Gerechtelijk Wetboek. Wanneer de strafrechter

met betrekking tot een bepaald bedrag het misdrijf van misbruik van vertrouwen bewezen verklaart en er tegen die beslissing over de strafvordering geen rechtsmiddel wordt ingesteld, staat het vast dat dit vermogensmisdrijf met betrekking tot dat bedrag bewezen is. De miskennis van het gezag van gewijsde van die beslissing bij het oordeel van de strafrechter over de op dat vermogensmisdrijf gebaseerde burgerlijke rechtsvordering, levert als zodanig geen grond op tot een in artikel 794 Gerechtelijk Wetboek bedoelde verbetering van de beslissing op strafgebied (Art. 794 Ger.W.; art. 4 V.T. Sv.; art. 491 Sw.).

Wanneer de verbeterende beslissing betrekking heeft op de omschrijving van de telastlegging in het verbeterde vonnis, dat die telastlegging bewezen verklaart en over de op die telastlegging gebaseerde burgerlijke rechtsvordering uitspraak doet, kan dit laatste vonnis niet worden beschouwd als een verbeterde beslissing die in kracht van gewijsde is gegaan zoals bedoeld in artikel 801/1 Gerechtelijk Wetboek, wanneer tegen dit vonnis met betrekking tot de beslissing over de op die telastlegging gebaseerde burgerlijke rechtsvordering hoger beroep werd aangetekend.

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231128.2N.8\)](#)

Onderzoek in strafzaken

Opsporingsonderzoek – Loyaliteit in de opsporing – Vermoeden van een loyaal onderzoek – Vergissing of vergetelheid – Geen tegenspraak over een opsporingsgegeven dat niet beschikbaar is – Camerabeelden die niets leken bij te brengen over de feiten – Artikel 6.1 EVRM – Beoordeling door de rechter – Toezicht door het Hof

Arrest van 10 januari 2023 (P.22.1076.N)

De loyaliteit van het openbaar ministerie en de politieambtenaren veronderstelt dat alle opsporingsgegevens *à charge* en *à décharge* bij het strafdossier worden gevoegd. Die loyaliteit wordt weliswaar vermoed, maar de beklaagde kan aannemelijk maken dat zij in een bepaald geval niet is geëerbiedigd en dat zijn recht op een eerlijk proces daardoor onherroepelijk is aangetast. Een vergissing of vergetelheid wijst echter nog niet op een miskennis van de loyaliteitsplicht. Evenmin wordt het recht op een eerlijk proces onherroepelijk miskend doordat geen inhoudelijke tegenspraak meer mogelijk is over enig welk opsporingsgegeven dat de verbalisanten onder ogen hebben gehad zonder dat het nog beschikbaar is.

Het enkele feit dat een verbalisant in zijn aanvankelijk proces-verbaal niet heeft vermeld dat hij camerabeelden van de plaats van de nadien vervolgte feiten heeft bekeken en dat hij die beelden niet als bewijsstuk heeft laten bewaren omdat zij hem, zoals toegelicht in zijn navolgend proces-verbaal, kennelijk niets over de feiten leken bij te brengen, impliceert nog niet dat die verbalisant zijn loyaliteitsplicht heeft miskend of dat het recht op een eerlijk proces van de beklaagde met inbegrip van zijn recht op tegenspraak onherroepelijk is miskend. De rechter beoordeelt aan de hand van de concrete omstandigheden van de zaak onaantastbaar welk gevolg deze omstandigheid heeft voor het recht van de beklaagde op een eerlijk proces in zijn geheel beschouwd. Het Hof gaat na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan niet kunnen worden verantwoord.

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230110.2N.4\)](#)

Bijzondere opsporingsmethoden – Observatie – Onregelmatigheid aangevoerd voor de vonnisrechter – Beoordeling van de onregelmatigheid – Artikel 189ter Wetboek van Strafvordering – Bevoegdheid van de vonnisrechter – Wel of geen noodzaak om het vertrouwelijk dossier in te zien – Ogenblik waarop de gegevens waarop de onregelmatigheid steunt, aan het licht gekomen zijn

Arrest van 14 februari 2023 (P.22.1547.N)

Wanneer voor de vonnisrechter wordt aangevoerd dat de toegepaste bijzondere opsporingsmethode observatie onregelmatig is en de beoordeling van die onregelmatigheid geen inzage in het vertrouwelijk dossier van de observatie vereist, dan kan de vonnisrechter de kamer van inbeschuldigingstelling niet op grond van artikel 189ter Wetboek van Strafvordering gelasten met een controle over de toepassing van de observatie overeenkomstig artikel 235ter Wetboek van Strafvordering, aangezien in dat geval op die beoordeling in de onderzoeksfase niet artikel 235ter maar wel artikel 235bis Wetboek van Strafvordering van toepassing is. Eenmaal de zaak voor de vonnisrechter aanhangig is, verleent artikel 235bis Wetboek van Strafvordering geen bevoegdheid meer aan de kamer van inbeschuldigingstelling om de regelmatigheid van de strafrechtspleging te onderzoeken, zodat indien die kamer zich tijdens de onderzoeksfase niet met toepassing van artikel 235bis Wetboek van Strafvordering heeft uitgesproken, de vonnisrechter zelf over de onregelmatigheid moet oordelen. Vereist daarentegen het onderzoek van de onregelmatigheid van de observatie wel de inzage in het vertrouwelijk dossier en steunt die onregelmatigheid op concrete gegevens die pas na de controle van de kamer van inbeschuldigingstelling op grond van artikel 235ter Wetboek van Strafvordering aan het licht zijn gekomen, dan kan de vonnisrechter daarover niet

oordelen en moet hij artikel 189ter Wetboek van Strafvordering toepassen, zodat de vonnisrechter geen keuze heeft om ofwel artikel 189ter Wetboek van Strafvordering toe te passen, ofwel de onregelmatigheid zelf te beoordelen.

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230214.2N.11\)](#)

Gerechtigd onderzoek – Onderzoeksverrichtingen – Beslag van een informaticasysteem – Versleuteling van berichten – Dwangbevel van de onderzoeksrechter tot ontsleuteling – Gevolg van een gebrek aan medewerking

Arrest van 14 februari 2023 (P.22.1303.N)

Op grond van artikel 88^{quater}, § 1, Wetboek van Strafvordering kan de onderzoeksrechter een verdachte van wie hij vermoedt dat hij de toegangscode van een te doorzoeken informaticasysteem zoals een gsm kent, bevelen die code mee te delen. Paragraaf 3 van dat artikel bestraft de weigering tot die medewerking. Een gebrek aan medewerking kan erin bestaan dat een verdachte die de juiste toegangscode van de gsm kent, opzettelijk een onjuiste code meedeelt of invoert. De vonnisrechter kan dit afleiden uit alle hem regelmatig voorgelegde gegevens.

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230214.2N.1\)](#)

Gerechtigd onderzoek – Klacht met burgerlijkepartijstelling tegen een volksvertegenwoordiger ingediend tijdens de parlementaire zitting – Omvang van de parlementaire onschendbaarheid – Vereiste van toestemming van het Parlement voor vervolging – Vereiste van de instelling van de strafvordering door uitsluitend het openbaar ministerie – Mogelijkheden van de benadeelde van het misdrijf om schadevergoeding te bekomen – Mogelijkheid van een strafrechtelijk onderzoek voorafgaand aan de toestemming tot vervolging – Beslissing van niet-ontvankelijkheid van de strafvordering – Recht op toegang tot de rechter

Arrest van 28 februari 2023 (P.22.1582.N) met conclusie van advocaat-generaal B. De Smet

Dit arrest wordt in de categorie “Strafvordering en burgerlijke rechtsvordering” besproken.

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230228.2N.11\)](#)

Artikel 6.3.e) EVRM – Invulling van het recht op bijstand van een tolk – Eerbiediging van het recht van verdediging – Beoordeling door de rechter – Vroegere bijstand van een tolk bij onderzoeksverrichtingen

Arrest van 7 maart 2023 (P.22.1551.N)

Het recht op bijstand van een tolk bepaald in artikel 6.3.e EVRM geldt niet enkel bij de behandeling van de zaak voor het vonnisgerecht, maar ook voor onderzoeksverrichtingen tijdens het vooronderzoek. De door deze verdragsbepaling gegarandeerde bijstand door een tolk moet niet noodzakelijk in de moedertaal van de verdachte of de beklaagde of in een taal van zijn keuze gebeuren. Het is wel vereist dat de verdachte of de beklaagde de gebruikte taal voldoende begrijpt of spreekt om zijn recht van verdediging effectief uit te oefenen. Het staat aan de rechter te oordelen of de verdachte of de beklaagde voldoende de taal van de rechtspleging begrijpt en spreekt, zodat hij in staat is zijn recht van verdediging effectief uit te oefenen. De rechter kan daarbij rekening houden met de aard en de complexiteit van de feiten. Uit het enkele feit dat een beklaagde bij een bepaald verhoor door de politie of door de onderzoeksrechter of bij het onderzoek door de psychiater-deskundige door een tolk werd bijgestaan of heeft verklaard dat hij een andere taal dan de taal van de procedure kiest, volgt niet noodzakelijk dat de beklaagde de taal van de procedure niet of onvoldoende beheerst voor een effectieve uitoefening van het recht van verdediging.

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230307.2N.2\)](#)

Regeling van rechtsgebied tussen onderzoeksrechters of onderzoeksgerechten die niet tot elkaars rechtsgebied behoren en die eenzelfde misdrijf of samenhangende misdrijven onderzoeken – Geschil van rechtsmacht

Arrest van 25 april 2023 (P.23.0469.N)

Uit het enkele feit dat dezelfde of samenhangende misdrijven het voorwerp uitmaken van onderscheiden gerechtelijke onderzoeken die worden gevoerd door onderzoeksrechters die niet tot elkaars rechtsgebied behoren, dat de incriminatieperiodes in die gerechtelijke onderzoeken overlappend zijn, dat de beide gerechtelijke onderzoeken deels op dezelfde personen betrekking hebben en dat de bewijsgaring gedeeltelijk op dezelfde bewijselementen is gesteund, volgt niet dat een inverdenkinggestelde recht heeft op een regeling van rechtsgebied en op de beslissing om de beide gerechtelijke onderzoeken aan één onderzoeksrechter toe te vertrouwen. Het staat aan het Hof te oordelen of het gegeven dat twee onderzoeksrechters die niet tot elkaars rechtsgebied behoren, dezelfde of samenhangende misdrijven onderzoeken, een geschil van rechtsmacht doet ontstaan dat de rechtsgang belemmert. Dat kan het geval zijn wanneer het met het oog op de goede rechtsbedeling en meer bepaald tot

vrijwaring van de onderzoekstechnische doelmatigheid van de waarheidsvinding, de leidende rol van de onderzoeksrechter en het recht van verdediging, noodzakelijk voorkomt dat de beide gerechtelijke onderzoeken verder door eenzelfde onderzoeksmagistraat worden behandeld. Bij die beoordeling kunnen ook de stand van de rechtspleging in de beide gerechtelijke onderzoeken en de beheersbaarheid van het onderzoek na een eventuele voeging worden betrokken (Art. 526 W.Sv.).

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230425.2N.19\)](#)

Taak van de onderzoeksrechter – Verplichting tot onderzoek – Onderzoekshandelingen die redelijkerwijs niet te verantwoorden zijn – Prima facie inschatting van de kennelijke onevenredigheid tussen de kosten en inspanningen van bepaalde onderzoekshandelingen en de te verwachten resultaten – Eigendomsmisdrijven – Artikel 6.1 EVRM – Toezicht door het Hof – Weigering tot verder onderzoek op basis van normale verwachtingen gebaseerd op concrete elementen

Arrest van 2 mei 2023 (P.23.0068.N)

Artikel 6 EVRM en de artikelen 55, 56, 63 en 70 Wetboek van Strafvordering vereisen niet dat onderzoekshandelingen worden gesteld die niet te verantwoorden zijn in verhouding tot het redelijkerwijze te verwachten resultaat. Die bepalingen beletten de onderzoeksrechter dan ook niet om de omvang van zijn onderzoek in eerste instantie af te stemmen op zijn *prima facie* inschatting van de kennelijke onevenredigheid tussen de kosten en inspanningen vereist voor het stellen van bepaalde onderzoekshandelingen en de mogelijkheid om op grond van de te verwachten resultaten van die onderzoekshandelingen de daders van de aangeklaagde feiten op te sporen en relevant bewijs van die feiten te verzamelen, zoals bepaald in artikel 55 Wetboek van Strafvordering.

De kamer van inbeschuldigingstelling die in hoger beroep over een verzoek tot bijkomend onderzoek overeenkomstig artikel 61 *quinquies* Wetboek van Strafvordering oordeelt en de onderzoeksgerechten die over de volledigheid van het onderzoek met het oog op de regeling van de rechtspleging oordelen, kunnen op basis van normale verwachtingen inschatten in welke mate de inspanningen en kosten van verder onderzoek al dan niet kennelijk onevenredig zullen zijn met het te verwachten resultaat ervan. Door die loutere afweging doen de onderzoeksgerechten geen afbreuk aan de plichten van de onderzoeksrechter en de rechten van het beweerde slachtoffer van een misdrijf, noch vellen zij een opportuiniteitsoordeel, maar onderwerpen zij het onderzoek aan een redelijkheidstoets. Het Hof onderzoekt wel of de kamer van inbeschuldigingstelling uit haar vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord.

Artikel 1 Eerste Aanvullend Protocol EVRM houdt voor de onderzoeksrechter of de kamer van inbeschuldigingstelling geen verplichting in om met betrekking tot eigendomsmisdrijven, in verhouding tot andere misdrijven, een meer effectief gerechtelijk onderzoek te voeren of te bevelen en in dergelijke zaken onderzoekshandelingen te stellen of te bevelen waarvan het te verwachten resultaat kennelijk in wanverhouding zal staan tot de te leveren inspanningen en te maken kosten. De enkele omstandigheid dat bepaalde onderzoekshandelingen, gesteld dat zij op het moment van de klachtneerlegging zouden zijn uitgevoerd, hadden kunnen bijdragen tot de opsporing van de daders van de aangeklaagde feiten en het verzamelen van relevant bewijs, gebiedt het onderzoeksgerecht niet om die onderzoekshandelingen alsnog te bevelen, ook al acht dat gerecht die handelingen inmiddels niet meer nuttig.

De kamer van inbeschuldigingstelling die oordeelt dat de kosten en inspanningen van een nog te voeren onderzoek kennelijk onevenredig zullen zijn met het te verwachten resultaat ervan en om die reden verder onderzoek weigert, kan die beslissing niet motiveren aan de hand van gegevens die ingevolge dat oordeel noodzakelijkerwijze onbekend zullen blijven. Zij kan dat enkel doen aan de hand van normale algemene verwachtingen die zijn gebaseerd op concrete elementen die op het moment van de beslissing wel gekend zijn. Het onderzoeksgerecht dient die gegevens te preciseren.

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230502.2N.7\)](#)

Opsporingsonderzoek – Machtiging tot observatie door de procureur des Konings – Uitvoering van de observatie na de opening van het gerechtelijk onderzoek – Ontbreken van een bijkomende machtiging door de onderzoeksrechter – Regelmatigheid van de observatie

Arrest van 22 augustus 2023 (P.23.1200.N)

Artikel 28 *quater*, derde lid, Wetboek van Strafvordering strekt ertoe te vermijden dat parallel aan het gerechtelijk onderzoek een opsporingsonderzoek zou worden gevoerd waardoor bewust afbreuk zou worden gedaan aan de leiding en het gezag over het gerechtelijk onderzoek, die krachtens artikel 55 Wetboek van Strafvordering aan de onderzoeksrechter toekomen. Die bepaling belet aldus niet dat een door de procureur des Konings gestelde opsporingshandeling tijdens het daarop volgende gerechtelijk onderzoek verder zijn uitwerking kan hebben. Wanneer aldus de procureur des Koning tijdens het opsporingsonderzoek een machtiging tot observatie heeft

verleend en hij in de loop van de tenuitvoerlegging van die observatie het opstarten van een gerechtelijk onderzoek vordert, vereist de regelmatigheid van de verdere tenuitvoerlegging van die observatie tijdens het gerechtelijk onderzoek niet dat de onderzoeksrechter daarvoor opnieuw machtiging verleent of de bestaande machtiging uitdrukkelijk bevestigt. Die machtiging blijft dan namelijk haar gelding behouden tenzij de onderzoeksrechter anders beslist. Dit houdt geen inbreuk in op enig prerogatief van de onderzoeksrechter, noch levert het een situatie op die de wetgever heeft willen uitsluiten.

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230822.VAK.3\)](#)

Gerechtelijk onderzoek – Onderzoeksverrichtingen – Communicatiegegevens onderschept in het buitenland – Artikel 90ter Wetboek van Strafvordering

Arrest van 31 oktober 2023 (P.23.0998.N)

Uit de bepalingen van artikel 90ter, § 1, eerste en derde lid, Wetboek van Strafvordering volgt niet dat communicatiegegevens of gegevens van informaticasystemen die regelmatig zijn onderschept en in beslag genomen in het buitenland en vervolgens op grond van een internationaal rechtshulpinstrument aan een Belgische onderzoeksrechter zijn overgemaakt, voor hun verdere exploitatie met inbegrip van hun ontsluiting door of op last van de Belgische onderzoeksrechter, nog het voorwerp van een bijkomende beschikking op grond van artikel 90ter Wetboek van Strafvordering moeten uitmaken. Dat het gaat om analysegegevens van netwerken die zijn opgeslagen en zijn overgemaakt onder de vorm van bestanden die een eventueel verdere analyse van die gegevens toelaten, zoals PCAP-bestanden, doet daaraan geen afbreuk en door die enkele opslag en overdracht maken deze gegevens na hun onderschepping en eventueel aanvankelijke analyse geen deel meer uit van een informaticasysteem zoals bedoeld in artikel 90ter, § 1, derde lid, derde gedachtestreepje, Wetboek van Strafvordering.

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231031.2N.2\)](#)

Recht op bijstand van een tolk – Onderzoeksverrichtingen – Vroegere bijstand van een tolk bij verhoren – Eerbiediging van het recht van verdediging – Deskundigenonderzoek – Taal die de deskundige en verdachte voldoende beheersen

Arrest van 5 december 2023 (P.23.1241.N)

Het recht op kosteloze bijstand door een tolk bepaald in artikel 6.3.e EVRM geldt niet enkel bij de behandeling van de zaak voor het vonnisgerecht, maar ook voor onderzoeksverrichtingen tijdens het gerechtelijk onderzoek. De door deze verdragsbepaling gegarandeerde bijstand door een tolk moet niet noodzakelijk gebeuren in de moedertaal van de verdachte of de beklagde of in een taal van zijn keuze. Het is wel vereist dat de verdachte de gebruikte taal voldoende begrijpt of spreekt om zijn recht van verdediging effectief uit te oefenen. Uit het enkele feit dat een verdachte bij verhoren door de politie of door de onderzoeksrechter door een beëdigd tolk werd bijgestaan, volgt niet noodzakelijk dat die verdachte de taal waarin wordt vertolkt, niet of onvoldoende beheerst voor een effectieve uitoefening van het recht van verdediging bij andere onderzoeksverrichtingen.

Geen enkele bepaling of algemeen rechtsbeginsel verzet zich ertegen dat een deskundige bij het onderzoek van de verdachte gebruik maakt van een taal die niet de proces taal is en die zowel de deskundige als de verdachte voldoende beheersen. Indien de verdachte van oordeel is dat hij en de deskundige niet voldoende de gebruikte taal beheersen, dient hij dit op te werpen voor de rechter, opdat die rechter deze aanvoering onaantastbaar beoordeelt. Niet is vereist dat de raadsman van de verdachte zelf de taalkennis van de deskundige moet kunnen vaststellen en beoordelen. Het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord.

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231205.2N.1\)](#)

Vrijheidsbeneming

Voorlopige hechtenis – Verblijfsomstandigheden die een onmenselijke of vernederende behandeling inhouden – Rechtzetting van het aanhoudingsbevel – Wijziging van inrichting

Arrest van 11 januari 2023 (P.23.0002.F)

Wanneer blijkt dat het bevel tot aanhouding de hechtenis van de in verdenking gestelde in een huis van arrest beveelt waar de verblijfsomstandigheden een onmenselijke of vernederende behandeling vormen die deze in verdenking gestelde benadelen, zijn de onderzoeksgerechten bevoegd om, bij de eerste verschijning en op voorwaarde dat ze daarom op basis van gegevens eigen aan de toestand van de aangehoudene werden verzocht, de

rechtzetting van het bevel tot aanhouding te bevelen door de voortzetting van de voorlopige hechtenis in een andere inrichting op te leggen (Art. 3 EVRM; artt. 21 en 30 Voorlopige Hechteniswet).

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230111.2F.9\)](#)

Internering – Voorlopige invrijheidstelling op proef – Procedure voor de definitieve invrijheidstelling – Gevolg van het ontbreken van een uitspraak binnen de proeftermijn

Arrest van 17 januari 2023 (P.22.1758.N) met conclusie van advocaat-generaal B. De Smet

De artikelen 42, §§ 1 en 2, 66, 67, eerste tot en met derde lid, 70, eerste lid, en 71 Interneringswet, noch enige andere bepaling voorzien in een sanctie indien de termijn waarbinnen de kamer voor de bescherming van de maatschappij over de definitieve invrijheidstelling uitspraak moet doen, niet is gerespecteerd. Uit de voormelde bepalingen, gelezen in hun onderlinge samenhang, volgt niet dat door het louter verstrijken van de in artikel 42, § 1, Interneringswet bedoelde proeftermijn, zonder dat tijdig het verslag en het advies werden uitgebracht en zonder dat de kamer tijdig over een definitieve invrijheidstelling heeft beslist, de kamer haar bevoegdheid verliest om over een definitieve invrijheidstelling uitspraak te doen en dat aan de internering een einde komt. Ook bij de niet-naleving van de voormelde termijnen dient de kamer te onderzoeken of aan de in artikel 66, b), Interneringswet bedoelde voorwaarde is voldaan. Aan de internering komt enkel een einde door het in kracht van gewijsde getreden vonnis van de kamer tot toekenning van de definitieve invrijheidstelling.

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230117.2N.8\)](#)

Voorlopige hechtenis – Vorm van een verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling – Gevolg van een verzoekschrift per e-mail

Arrest van 31 januari 2023 (P.23.0102.N)

Een verzoekschrift in de zin van artikel 27, §§ 1 en 3, eerste lid, Voorlopige Hechteniswet vereist ofwel dat het verzoek wordt geformuleerd in een van de verzoeker of zijn raadsman uitgaand geschrift dat op de griffie wordt ingediend of ontvangen, in voorkomend geval per faxbericht, ofwel dat het verzoekschrift aan de griffie wordt meegedeeld door middel van een informaticasysteem zoals bedoeld in artikel 32ter Gerechtelijk Wetboek. Het versturen van een e-mailbericht naar de griffie kan niet worden beschouwd als een verzoekschrift dat wordt ingediend of ontvangen op de griffie in de zin van artikel 27, § 3, eerste lid, Voorlopige Hechteniswet, noch als een neerlegging door middel van een informaticasysteem zoals bedoeld in artikel 32ter Gerechtelijk Wetboek. De omstandigheid dat een dergelijk informaticasysteem voor de indiening van een verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling op de desbetreffende griffie nog niet operationeel is, doet hieraan geen afbreuk.

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230131.2N.12\)](#)

Hoger beroep – Voorlopige hechtenis – Invrijheidstelling onder voorwaarden na afsluiting van het gerechtelijk onderzoek – Verzoek van de in verdenkinggestelde tot opheffing van bepaalde voorwaarden – Afwijzing door de vonnisrechter – Bevoegd gerecht

Arrest van 14 februari 2023 (P.23.0165.N)

Uit de bepalingen van de artikelen 27, 30, 36 en 37 Voorlopige Hechteniswet volgt dat over het hoger beroep ingesteld tegen de beslissing van de correctionele rechtbank gewezen overeenkomstig artikel 36, § 3, Voorlopige Hechteniswet, door een correctionele kamer van het hof van beroep uitspraak moet worden gedaan.

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230214.2N.14\)](#)

Handhaving van de voorlopige hechtenis – Beperking van de pleitduur voor het onderzoeksgerecht – Recht van verdediging

Arrest van 14 maart 2023 (P.23.0348.N)

Noch artikel 5.4 EVRM, noch de bepalingen van de Voorlopige Hechteniswet, noch de algemene rechtsbeginselen van het recht op toegang tot de rechter, het recht op een eerlijk proces en het recht van verdediging verlenen aan een raadsman die een in verdenkinggestelde bijstaat voor het onderzoeksgerecht dat over de handhaving van de voorlopige hechtenis moet oordelen, het recht te pleiten zolang als hijzelf voor de verdediging van de in verdenkinggestelde nodig acht. Het onderzoeksgerecht kan in het licht van de korte termijn waarbinnen het in zaken van voorlopige hechtenis uitspraak moet doen, de verplichting die op het onderzoeksgerecht rust om te antwoorden op regelmatig ingediende conclusies en het herhaald karakter van de controle door de onderzoeksgerechten en meer in het algemeen de vereiste van een behoorlijke rechtsbedeling, de pleitduur van een raadsman van een in verdenkinggestelde beperken. Bij die beperking moet met de concrete omstandigheden van

de zaak rekening worden gehouden, zoals onder meer de aard en de complexiteit ervan, de aan de orde zijnde betwistingen, het al dan niet ingediend zijn van conclusies en de stand van de rechtspleging. De beperking mag bovendien ook niet dermate zijn dat ze elk mondeling verweer feitelijk onmogelijk maakt. Een partij die van oordeel is dat de haar toegemeten pleitduur te kort is, dient voor het onderzoeksgerecht concreet aan te geven op welke wijze daardoor haar recht van verdediging is miskend.

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230314.2N.24\)](#)

Handhaving van de voorlopige hechtenis – Ernstige aanwijzingen van schuld – Aanwijzingen dat de feiten in een toestand van geestesstoornis zijn begaan – Regelmatigheid van de voorlopige hechtenis – Beoordeling van de noodzaak tot opname in een ziekenhuis of andere aangepaste instelling – Artikel 5 EVRM

Arrest van 21 maart 2023 ([P.23.0391.N](#))

Het behoort niet tot de opdracht van het onderzoeksgerecht dat over de handhaving van de voorlopige hechtenis moet oordelen, te bepalen of een inverdenkinggestelde de feiten waarvoor hij is aangehouden, in een toestand van geestesstoornis heeft gepleegd. Die beoordeling komt het onderzoeksgerecht toe, bij de regeling van de rechtspleging, desgevallend het vonnisgerecht.

Artikel 5.1.c) en 5.1.e) EVRM, artikel 71 Strafwetboek en artikel 16, § 5, eerste lid, Voorlopige Hechteniswet beletten het onderzoeksgerecht – dat ter gelegenheid van de beslissing over de handhaving van de voorlopige hechtenis oordeelt dat er aanwijzingen zijn dat de inverdenkinggestelde de feiten waarvoor hij is aangehouden, heeft gepleegd in een toestand van geestesstoornis – niet vast te stellen dat er tegen hem ernstige aanwijzingen van schuld bestaan en te beslissen dat de voorlopige hechtenis wordt gehandhaafd. Uit deze bepalingen volgt evenmin dat het oordeel door het onderzoeksgerecht dat er aanwijzingen zijn dat de inverdenkinggestelde de feiten waarvoor hij is aangehouden, in een toestand van geestesstoornis heeft gepleegd, impliceert dat een detentie in een gevangenis onrechtmatig is en dat de inverdenkinggestelde dadelijk in een ziekenhuis of in een andere aangepaste instelling zou moeten worden opgenomen (Art. 71 Sw.; art. 9 Interneringswet; art. 5.1 EVRM en artt. 16, 21 en 30 Voorlopige Hechteniswet).

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230321.2N.16\)](#)

Vasthouding van een vreemdeling – Wettigheidscontrole binnen een korte termijn – Draagwijdte van artikel 9.3 Onthaalrichtlijn – Opeenvolgende titels van vrijheidsberoving – Begrip ‘actieve titel’ – Invloed van een nieuwe autonome titel op het voorwerp van het beroep

Arrest van 22 maart 2023 ([P.23.0222.F](#))

Dit arrest wordt in de categorie “Publiek en administratief recht – Vreemdelingen” besproken.

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230322.2F.14\)](#)

Voorlopige hechtenis – Hoger beroep – Kamer van inbeschuldigingstelling die uitspraak doet in afwezigheid van de inverdenkinggestelde en zijn advocaat – Gevolg van het niet-vermelden van het al dan niet naleven van de wettelijke verplichting om de raadsman van de inverdenkinggestelde op de hoogte te brengen of van de omstandigheden die het gebrek aan een dergelijke kennisgeving zouden verantwoorden

Arrest van 29 maart 2023 ([P.23.0437.F](#))

Het verzuim door de griffier om het bericht toe te zenden aan de raadsman van de inverdenkinggestelde, krachtens artikel 30, § 2, vijfde lid, Voorlopige Hechteniswet, kan enkel tot nietigheid van de rechtspleging leiden indien hierdoor het recht van verdediging wordt miskend. Bij afwezigheid van enige vermelding in het arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling over de vraag of de wettelijke verplichting om de raadsman van de eiser van de rechtsdagbepaling op de hoogte te brengen, al dan niet is nageleefd, of over de omstandigheden die het gebrek aan een dergelijke kennisgeving zouden verantwoorden, is het Hof niet in staat na te gaan of de appelrechters wettig in afwezigheid van de inverdenkinggestelde uitspraak hebben gedaan (Artt. 23, 2°, en 30, § 2, vijfde lid, en § 3, derde lid, Voorlopige Hechteniswet).

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230329.2F.19\)](#)

Bescherming van de maatschappij – Verzoek tot invrijheidstelling op proef bij hoogdringendheid – Eerst nuttige zitting binnen een termijn van 14 dagen – Gevolg van de overschrijding van de termijn – Recht op periodieke evaluatie van de noodzaak tot internering – Afweging van de rechten van de geïnterneerde tegenover de beveiliging van de samenleving

Arrest van 30 mei 2023 ([P.23.0730.N](#))

De Interneringswet voorziet niet in een sanctie bij de niet-naleving van de in artikel 54, § 4 en § 9, Interneringswet bedoelde termijnen van veertien dagen (voor het vaststellen van de zaak) en zeven dagen (voor de uitspraak). Dit zijn dan ook ordeterminen. De overschrijding van deze termijnen heeft niet de invrijheidstelling van de geïnterneerde of de inwilliging van zijn verzoek tot gevolg. Een beperkte overschrijding van deze termijnen heeft verder niet tot gevolg dat de kamer niet met de vereiste spoed over een door artikel 54 Interneringswet bedoeld verzoekschrift heeft geoordeeld.

Het enkele gegeven dat een door een geïnterneerde zelf geraadpleegde neuroloog de opname in een psychiatrisch ziekenhuis en bepaalde onderzoeken adviseert en dat de gevangenisadministratie van bepaalde medische klachten van een geïnterneerde op de hoogte is, verplicht de kamer niet dadelijk de modaliteit van de invrijheidstelling op proef zoals die door de geïnterneerde werd gevraagd, te bevelen. Het staat aan de kamer als multidisciplinair en gespecialiseerd rechtcollege inzake de bescherming van de maatschappij de aangevoerde gegevens te beoordelen en te onderzoeken of de wettelijke voorwaarden voor de toekenning van de gevraagde uitvoeringsmodaliteit van de internering zijn vervuld. Bij die beoordeling, die een afweging van de rechten van de geïnterneerde tegenover de beveiliging van de samenleving impliceert, kan de kamer niet anders dan rekening houden met de beschikbaarheid van instellingen die een aan de specifieke behoeften van de geïnterneerde aangepaste zorg kunnen bieden. Het feit dat er een zekere tijd verloopt tussen de aanvang van de uitvoering van een interneringsmaatregel in een inrichting tot bescherming van de maatschappij en de overbrenging van de geïnterneerde naar een instelling waar hem de meest passende zorg kan worden geboden, levert als dusdanig geen schending op van artikel 5.1.e) en 5.4 EVRM (Artt. 5.1.e) en 5.4 EVRM; artt. 25 en 26 Interneringswet).

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230530.2N.18\)](#)

Internering – Beschermingsmaatregel op grond van de wet betreffende bescherming van de persoon van de geesteszieke – Artikel 5.1 EVRM

Arrest van 27 juni 2023 (P.23.0414.N)

Noch uit artikel 5.1.e) EVRM noch uit de Interneringswet zelf vloeit voort dat de omstandigheid dat een inverdenkinggestelde op basis van de wet van 26 juni 1990 betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke in een instelling is opgenomen en daar zorg ontvangt, het bevelen van de internering belet, voor zover aan de voorwaarden van artikel 9 Interneringswet is voldaan. Het doel, de voorwaarden, de procedures, de concreet te bevelen maatregelen en de duur van het door de wet van 26 juni 1990 bepaalde beschermingsstatuut en van het door de Interneringswet bepaalde statuut zijn niet identiek of gelijklopend. De toepassing van het beschermingsstatuut van de wet van 26 juni 1990 sluit een internering dan ook niet uit.

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230627.2N.11\)](#)

Voorlopige hechtenis – Vrijheid onder voorwaarden – Verlenging van de opgelegde voorwaarden – Geen behandeling in aanwezigheid van verdachte en het openbaar ministerie – Geen uitspraak in aanwezigheid van het openbaar ministerie – Recht van verdediging – Geen vonnis in de zin van artikel 149 Grondwet

Arrest van 27 juni 2023 (P.23.0841.N)

Noch uit artikel 36, § 3, Voorlopige Hechteniswet noch uit de wetsgeschiedenis ervan noch uit enige verdragsbepaling noch uit enige andere wetbepaling noch uit enig algemeen rechtsbeginsel vloeit voort dat het vonnisgerecht de beslissing om, op vordering van de procureur des Konings of op verzoek van de verdachte, de opgelegde voorwaarden te verlengen, in te trekken of vrijstelling ervan te verlenen, slechts kan nemen nadat het verzoek werd behandeld op een rechtszitting in aanwezigheid van de verdachte en het openbaar ministerie. De omstandigheid dat ingeval van hoger beroep tegen die beslissing de appelprocedure wel tegensprekelijk verloopt, doet daaraan geen afbreuk. Het recht op tegenspraak als onderdeel van het recht van verdediging is voldoende gewaarborgd doordat het vonnisgerecht bij een met redenen omklede beslissing over het verzoek uitspraak moet doen. Verder moet een op een dergelijk verzoek gegeven beslissing, die geen vonnis is in de zin van artikel 149 Grondwet, niet in aanwezigheid van het openbaar ministerie worden uitgesproken.

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230627.2N.31\)](#)

Voorlopige hechtenis – Volstreekte noodzakelijkheid voor de openbare veiligheid om op dwang beroep te doen – Invrijheidstelling onder voorwaarden

Arrest van 4 juli 2023 (P.23.0926.F)

De voorwaarde van volstreekte noodzakelijkheid voor de openbare veiligheid om een aanhoudingsbevel uit te vaardigen, moet worden beoordeeld op grond van de mogelijkheid, voor de onderzoeksrechter, om alternatieve maatregelen, namelijk de invrijheidstelling onder betaling van een borgsom of onder voorwaarden, te bevelen.

Uit de samenhang van de artikelen 16, § 1, eerste lid, en 35, § 1, eerste lid, Voorlopige Hechteniswet volgt dat de volstrekte noodzakelijkheid voor de openbare veiligheid om de inverdenkinggestelde aan dwang te onderwerpen, nu eens kan verantwoorden dat er tegen hem een aanhoudingsbevel wordt uitgevaardigd en dan weer dat er enkel, overeenkomstig voormeld artikel 35, § 1, eerste lid, begeleidend voorwaarden worden opgelegd.

De vaststelling, door de onderzoeksrechter, van de afwezigheid van volstrekte noodzakelijkheid voor de openbare veiligheid om tegen de inverdenkinggestelde een aanhoudingsbevel uit te vaardigen, verbiedt die magistraat niet daarenboven te oordelen dat het voor de openbare veiligheid volstrekt noodzakelijk is de invrijheidstelling van de betrokkene te koppelen aan de verplichting om bepaalde voorwaarden na te leven, zodat het onderzoeksgerecht dat van een verzoekschrift tot intrekking van die voorwaarden kennisneemt, niet gehouden is dat toe te wijzen.

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230704.VAC.9\)](#)

Internering – Vrijheidsberoving van de niet-aangehouden geïnterneerde – Aanvoering dat minder verregaande beschermingsmaatregelen kunnen volstaan – Beoordeling door de feitenrechter

Arrest van 12 september 2023 (P.23.1134.N)

Volgens artikel 10 Interneringswet kan ingeval van internering, indien de geïnterneerde niet of niet meer aangehouden is, de rechter de onmiddellijke opsluiting van de betrokkene bevelen indien te vrezen is dat hij zich aan de uitvoering van de veiligheidsmaatregel zou trachten te onttrekken of indien te vrezen is dat hij een ernstig en onmiddellijk gevaar voor de fysieke of psychische integriteit van derden of voor hemzelf zou vormen. Die beslissing moet nader aangeven welke omstandigheden die vrees wettigen. Eens de beslissing tot internering definitief is, beslist de kamer voor bescherming van de maatschappij als gespecialiseerd en multidisciplinair rechtscollege volgens de in de Interneringswet bepaalde procedures op korte termijn en vervolgens periodiek over de wijze van tenuitvoerlegging van de interneringsbeslissing. Zij kan beslissen tot plaatsing van de geïnterneerde, in voorkomend geval gepaard gaande met uitgaansvergunningen, verlof of beperkte detentie, tot de toekenning van elektronisch toezicht, tot de toekenning van invrijheidstelling op proef, tot de toekenning van een vervroegde invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied of met het oog op overlevering en tot de definitieve invrijheidstelling, mits daartoe voldaan is aan de wettelijk bepaalde voorwaarden. Een interneringsbeslissing zelf impliceert dus niet noodzakelijk een vrijheidsberoving van een geïnterneerde.

Indien hij tegen wie een interneringsmaatregel wordt gevorderd, aanvoert dat minder verregaande beschermingsmaatregelen kunnen volstaan ter bescherming van het individueel of publiek belang, dan moet de rechter dit verweer beantwoorden. De rechter oordeelt onaantastbaar of die minder verregaande beschermingsmaatregelen kunnen volstaan ter bescherming van het individueel of publiek belang, maar de rechter dient rekening te houden met de wettelijke voorwaarden voor het opleggen van minder verregaande beschermingsmaatregelen.

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230912.2N.12\)](#)

Voorlopige hechtenis – Aanhouding gebaseerd op een veroordeling bij verstek – Beslissing van ongedaan verzet – Effect op de voorlopige hechtenis – Verzoek tot voorlopige invrijheidstelling

Arrest van 19 september 2023 (P.23.1284.N) met conclusie van advocaat-generaal B. De Smet

De beslissing waarbij bij toepassing van artikel 33, § 2, eerste lid, Voorlopige Hechteniswet de onmiddellijke aanhouding wordt bevolen, is geen beslissing die losstaat van de veroordelende beslissing zelf, maar die integendeel ermee samengaat en die er een geheel mee vormt. Dat over de vordering tot onmiddellijke aanhouding overeenkomstig artikel 33, § 2, derde lid, Voorlopige Hechteniswet wordt beslist na een afzonderlijk debat onmiddellijk na de uitspraak van de straf, doet aan die regel geen afbreuk. De ongedaanverklaring van een verzet houdt in dat dit verzet als vervallen wordt beschouwd en dat het verstekvonnis waartegen het verzet was gericht, onaantast blijft en volle kracht herwint. Daaruit volgt dat ingeval van een ongedaanverklaring van het tegen een verstekvonnis ingesteld verzet dat de grondslag vormde voor een beslissing tot onmiddellijke aanhouding, de beslissing tot onmiddellijke aanhouding niet vervalt maar uitwerking blijft hebben (Art. 187, §§ 6 en 9, W.Sv.).

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230919.2N.19\)](#)

Misdrijf – Grond van niet-toerekenbaarheid – Geestesstoornis op het tijdstip van de feiten die nog steeds bestaat op het tijdstip van de uitspraak van het vonnis – Vrijspraak – Wettigheid van de beslissing tot internering

Arrest van 20 september 2023 (P.23.1170.F) met conclusie van advocaat-generaal D. Vandermeersch

Uit de samenhang tussen artikel 9, § 1, Interneringswet en artikel 71 Strafwetboek volgt dat wanneer de beklagde op het tijdstip van de feiten aan een geestesstoornis leed die zijn oordeelsvermogen of de controle over zijn daden heeft tenietgedaan en die toestand op het tijdstip van de uitspraak van de rechter nog steeds bestaat, laatstgenoemde

de internering van de beklaagde kan bevelen, na te hebben vastgesteld dat de hem ten laste gelegde feiten bewezen zijn en de overige voorwaarden zijn vervuld. In dat geval stelt hij eerst vast dat er geen misdrijf is en is het hem aldus niet verboden de beklaagde vrij te spreken.

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230920.2F.8\)](#)

Voorlopige hechtenis – Verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling inzake douane en accijnzen – Raadkamer – Hoger beroep – Ontslag van onderzoek van de onderzoeksrechter – Dagvaarding voor de correctionele rechtbank – Bevoegdheid van de kamer van inbeschuldigingstelling

Arrest van 14 november 2023 (P.23.1498.N)

Uit artikel 114 Wetboek van Strafvordering volgt dat zolang de vervolgende administratie de dagvaarding waarmee de zaak bij de correctionele rechtbank aanhangig wordt gemaakt, niet heeft betekend én de raadkamer de onderzoeksrechter niet heeft ontlast, de raadkamer en in hoger beroep de kamer van inbeschuldigingstelling kennis nemen van een verzoek tot voorlopige invrijheidstelling inzake douane en accijnzen. Eens de vervolgende administratie de dagvaarding waarmee de zaak bij de correctionele rechtbank aanhangig wordt gemaakt, heeft betekend én de raadkamer de onderzoeksrechter heeft ontlast, staat het aan de correctionele rechtbank en in hoger beroep de correctionele kamer van het hof van beroep van een verzoek tot voorlopige invrijheidstelling inzake douane en accijnzen kennis te nemen.

Uit artikel 114 Wetboek van Strafvordering volgt dat indien een verzoek tot voorlopige invrijheidstelling inzake douane en accijnzen werd ingediend vóór de betekening door de vervolgende administratie van de dagvaarding waarmee de zaak bij de correctionele rechtbank aanhangig wordt gemaakt en de ontlasting van de onderzoeksrechter, maar de raadkamer daarover op het ogenblik van die betekening en die ontlasting nog geen uitspraak heeft gedaan, dat zij dan geen rechtsmacht meer heeft om dit te doen. Indien tegen de beschikking van de raadkamer betreffende het verzoek tot voorlopige invrijheidstelling vóór de voormelde ontlasting van de onderzoeksrechter hoger beroep werd ingesteld en de kamer van inbeschuldigingstelling daarover op het ogenblik van die betekening en ontlasting nog geen uitspraak heeft gedaan, heeft zij geen rechtsmacht meer om dit te doen.

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231114.2N.12\)](#)

Vreemdeling die onderdaan is van een land buiten de Europese Unie – Misdrijf van illegaal verblijf – Straf – Vrijheidsbeneming – Draagwijdte van de Terugkeerrichtlijn – Mogelijkheid om van de Terugkeerrichtlijn af te wijken

Arrest van 22 november 2023 (P.23.0977.F) met conclusie van advocaat-generaal D. Vandermeersch

Dit arrest wordt in de categorie “Publiek en administratief recht – Vreemdelingen” besproken.

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231122.2F.6\)](#)

Voorlopige hechtenis – Invrijheidstelling door een administratieve vergissing in de gevangenis – Geldigheid van het bevel tot aanhouding – Schorsing van de handhavingsprocedure – Opsluiting in een buitenlandse gevangenis ter uitvoering van een Europees aanhoudingsbevel

Arrest van 28 november 2023 (P.23.1600.N)

Indien een in verdenkinggestelde tegen wie een bevel tot aanhouding is uitgevaardigd, en dat door het onderzoeksgerecht is gehandhaafd, door een vergissing van de penitentiaire administratie en derhalve buiten elk rechterlijk bevel werd vrijgelaten, blijven het lastens hem uitgevaardigde bevel tot aanhouding en de navolgende titels van handhaving van dit bevel daterend van vóór de onterechte vrijlating, geldig. Vanaf die onterechte vrijlating wordt de procedure tot handhaving van de voorlopige hechtenis geschorst en dit tot dat de in verdenkinggestelde ter uitvoering van dit bevel tot aanhouding terug in een huis van arrest is opgesloten. De omstandigheid dat de betrokkene in het buitenland met het oog op overlevering aan België van zijn vrijheid is beroofd, gelet op het bestaande bevel tot aanhouding, doet daaraan geen afbreuk (Artt. 19, 21, 22 en 30 Voorlopige Hechteniswet).

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231128.2N.20\)](#)

Voorlopige hechtenis – Hoger beroep – Schorsing van de termijn voor beslissing – Berekening

Arrest van 27 december 2023 (P.23.1708.N)

Volgens artikel 32 Voorlopige Hechteniswet worden de in die bepaling bedoelde termijnen waarbinnen over de voorlopige hechtenis uitspraak moet worden gedaan, geschorst tijdens de duur van het uitstel verleend op verzoek van de verdachte of van zijn raadsman. Die schorsing is van toepassing wanneer de behandeling van de zaak op

verzoek van de verdachte of van zijn raadsman naar een latere rechtszitting wordt uitgesteld, ongeacht of die laatste rechtszitting plaatsvindt vóór of na het verstrijken van de wettelijke termijn binnen welke uitspraak moet worden gedaan.

De in artikel 32 Voorlopige Hechteniswet bedoelde schorsing van de termijn waarbinnen over de voorlopige hechtenis uitspraak moet worden gedaan, neemt een aanvang op de dag waarop het uitstel wordt verleend en duurt tot de dag voorafgaand aan de rechtszitting waarnaar de zaak werd uitgesteld. De voormelde termijn loopt bijgevolg tot de dag voorafgaand aan de rechtszitting waarop het uitstel wordt verleend en loopt verder vanaf de dag van de rechtszitting waarnaar de zaak werd uitgesteld.

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231227.2N.1\)](#)

Onderzoeksgerechten

Bevoegdheid van de onderzoeksgerechten – Voorlopige hechtenis – Verblijfsomstandigheden die een onmenselijke of vernederende behandeling inhouden – Rechtzetting van het aanhoudingsbevel – Wijziging van inrichting

Arrest van 11 januari 2023 ([P.23.0002.F](#))

Dit arrest wordt in de categorie “Strafprocedure – Vrijheidsbeneming” besproken.

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230111.2F.9\)](#)

Kamer van inbeschuldigingstelling – Bijzondere opsporingsmethoden – Observatie – Onregelmatigheid aangevoerd voor de vonnisrechter – Beoordeling van de onregelmatigheid – Artikel 189ter Wetboek van Strafvordering – Bevoegdheid van de vonnisrechter – Inzage vereist in het vertrouwelijk dossier – Onregelmatigheid gesteund op gegevens aan het licht gekomen na de controle op grond van artikel 235ter Wetboek van Strafvordering

Arrest van 14 februari 2023 ([P.22.1547.N](#))

Dit arrest wordt in de categorie “Strafprocedure – Onderzoek in strafzaken” besproken.

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230214.2N.11\)](#)

Verbod van cumul van ambten in eenzelfde zaak – Verbetering van een arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling – Magistraat die in raadkamer over de handhaving van de voorlopige hechtenis heeft geoordeeld – Begrip verschrijving

Arrest van 1 maart 2023 ([P.23.0256.F](#)) met conclusie van advocaat-generaal M. Nolet de Brauwere

Artikel 292 Gerechtelijk Wetboek verbiedt cumulatie van ambten enkel als de magistraat eerder in een andere hoedanigheid in dezelfde zaak, dus in hetzelfde geschil, is tussengekomen. De verbetering van een arrest houdt niet in dat wordt kennisgenomen van de zaak die hierin wordt beslecht. Aldus kan de magistraat die over de voorlopige hechtenis uitspraak heeft gedaan, in de raadkamer zitting houden in het geding tot verbetering van het arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling dat uitspraak heeft gedaan over de voorlopige hechtenis in dezelfde zaak, zonder dat hij zich hoeft uit te spreken over enige in de wet bepaalde voorwaarde tot opheffing of handhaving van de voorlopige hechtenis. De verbetering heeft immers enkel op de rechtzetting van een verschrijving betrekking, zonder dat de in de te verbeteren beslissing vastgelegde rechten kunnen worden gewijzigd, uitgebreid of beperkt.

Wanneer een arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling het hoger beroep van de inverdenkinggestelde tegen een beschikking van de raadkamer tot handhaving van de voorlopige hechtenis gegrond verklaart, terwijl uit de redengeving van dat arrest duidelijk blijkt dat het oordeelt dat het beroep niet gegrond is, kan de kamer van inbeschuldigingstelling die verschrijving verbeteren (Art. 794, eerste lid, Ger.W.).

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230301.2F.18\)](#)

Handhaving van de voorlopige hechtenis – Beperking van de pleitduur voor het onderzoeksgerecht – Recht van verdediging

Arrest van 14 maart 2023 ([P.23.0348.N](#))

Dit arrest wordt in de categorie “Strafprocedure – Vrijheidsbeneming” besproken.

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230314.2N.24\)](#)

Handhaving van de voorlopige hechtenis – Ernstige aanwijzingen van schuld – Aanwijzingen dat de feiten in een toestand van geestesstoornis zijn begaan – Regelmatigheid van de voorlopige hechtenis – Beoordeling van de noodzaak tot opname in een ziekenhuis of andere aangepaste instelling – Artikel 5 EVRM

Arrest van 21 maart 2023 ([P.23.0391.N](#))

Dit arrest wordt in de categorie “Strafprocedure – Vrijheidsbeneming” besproken.

([ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230321.2N.16](#))

Voorlopige hechtenis – Hoger beroep – Kamer van inbeschuldigingstelling die in afwezigheid van de inverdenkinggestelde en zijn advocaat uitspraak doet – Geen vermelding van het al dan niet naleven van de wettelijke verplichting om de raadsman van de inverdenkinggestelde op de hoogte te brengen of van de omstandigheden die het gebrek aan een dergelijke kennisgeving zouden verantwoorden

Arrest van 29 maart 2023 ([P.23.0437.F](#))

Dit arrest wordt in de categorie “Strafprocedure – Vrijheidsbeneming” besproken.

([ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230329.2F.19](#))

Onregelmatig verkregen bewijs – Beoordeling door de kamer van inbeschuldigingstelling op grond van artikel 235bis, § 5, Wetboek van Strafvordering in het kader van de regeling van de rechtspleging – Bindend karakter voor het vonnisgerecht

Arrest van 13 juni 2023 ([P.23.0266.N](#))

Uit de samenlezing van de bepalingen van artikelen 235bis, §§ 1 en 5, Wetboek van Strafvordering en artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering volgt dat indien bij de regeling van de rechtspleging voor de kamer van inbeschuldigingstelling de onregelmatigheid van een bewijsgegeven wordt opgeworpen, dit onderzoeksgerecht moet onderzoeken of dit bewijsgegeven inderdaad onregelmatig is verkregen. Wanneer het oordeelt dat dit het geval is, moet het nagaan of de onregelmatigheid al dan niet bestaat in de niet-naleving van op straffe van nietigheid voorgeschreven vormvoorwaarden, dan wel of het gebruik van het onregelmatig verkregen bewijs al dan niet met het recht op een eerlijk proces in strijd is. De kamer van inbeschuldigingstelling dient in het kader van deze beoordeling niet de betrouwbaarheid van het bewijs te toetsen, aangezien dit behoort tot de beoordeling van de bewijswaarde die het vonnisgerecht toekomt.

Het oordeel van de kamer van inbeschuldigingstelling over het al dan niet regelmatige karakter van de bewijsverkrijging en, ingeval van onregelmatig verkregen bewijs, de toetsing van de onregelmatigheid aan het eerste en derde criterium van artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering door dat onderzoeksgerecht, is bindend voor het vonnisgerecht. Een eventuele beoordeling van de betrouwbaarheid van het onregelmatig verkregen bewijs door de kamer van inbeschuldigingstelling bindt het vonnisgerecht echter niet.

([ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230613.2N.23](#))

Europees aanhoudingsbevel – Door Frankrijk aan België gevraagde tenuitvoerlegging – Verplichte weigeringsgrond – Aantasting van fundamentele rechten – Controle door het onderzoeksgerecht – Berekening van het resterende gedeelte van de in de uitvaardigende Staat te ondergane straf – Meerdaadse samenloop van misdaden – Bevoegdheid van de autoriteiten van de uitvaardigende Staat

Arrest van 6 december 2012 ([P.23.1646.F](#))

Krachtens artikel 4, 5°, Wet Europees Aanhoudingsbevel wordt de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel geweigerd ingeval er ernstige redenen bestaan om te denken dat die tenuitvoerlegging afbreuk zou doen aan de fundamentele rechten van de betrokken persoon, zoals deze zijn vastgelegd in artikel 6 EU-Verdrag, namelijk die welke door het EVRM zijn gewaarborgd en die welke als algemene rechtsbeginselen van gemeenschapsrecht uit de gemeenschappelijke grondwettelijke tradities binnen de lidstaten van de Europese Unie voortvloeien. Gelet op dit beginsel van wederzijds vertrouwen tussen de lidstaten, moet de weigering tot overlevering worden verantwoord met omstandige gegevens die op een kennelijk gevaar voor de fundamentele rechten van de betrokken persoon wijzen en die het vermoeden van eerbiediging van die rechten, dat de uitvaardigende lidstaat geniet, kunnen weerleggen.

Op het ogenblik van de beslissing over de tenuitvoerlegging van het door de Franse autoriteiten uitgevaardigde Europees aanhoudingsbevel kan uit de bepalingen van de Franse *Code de procédure pénale* niet worden afgeleid dat het bevoegde Franse gerecht in geval van beroep tegen de berekening van het resterende gedeelte van de te ondergane straf geen acht zal slaan op de bijzonderheden van de zaak, waaronder met name de omstandigheid dat

een door de Franse autoriteiten met het oog op vervolging uitgevaardigd Europees aanhoudingsbevel uitvoerbaar werd verklaard in België bij beschikking van de raadkamer van 20 april 2017, zonder overlevering van de eiser aan Frankrijk, of dat dit gerecht de voormelde rechtsbeginselen en fundamentele rechten, die op de strafuitvoering van toepassing zijn, niet zal naleven.

Wanneer de meerdaadse samenloop van misdaden voortvloeit uit veroordelingen die door verschillende rechtbanken zijn uitgesproken, wordt de in artikel 62 Strafwetboek bepaalde opslorping op het niveau van de strafuitvoering geregeld. Het is niet aan de onderzoeksgerechten die kennisnemen van een verzoek tot uitvoerbaarverklaring van een Europees aanhoudingsbevel dat wegens de uitvoering van één van de samenlopende straffen werd uitgevaardigd, om zich in de plaats van de bevoegde autoriteiten van de uitvaardigende Staat te stellen, teneinde na te gaan of en in welke mate de daar uit te voeren straf de in de uitvoerende Staat opgelegde straf zal opslorpen of hierdoor zal worden opgeslorpt.

([ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231206.2F.18](#))

Vonnisgerechten

Regeling van rechtsgebied tussen vonnisgerechten – Negatief bevoegdheidsconflict wegens de leeftijd van de vervolgte persoon – Tegenstrijdige in kracht van gewijsde gegane beslissingen – Onderzoek van de zaak door het Hof

Arrest van 16 augustus 2023 (P.23.0908.F) met conclusie van advocaat-generaal B. De Smet

Wanneer de jeugdkamer van het hof van beroep en de correctionele kamer van datzelfde hof zich wegens de leeftijd van de vervolgte persoon onbevoegd hebben verklaard, die tegenstrijdige beslissingen op dezelfde feiten betrekking hebben en in kracht van gewijsde zijn gegaan, is er grond tot regeling van rechtsgebied wegens een geschil van rechtsmacht dat de rechtsgang belemmert. Het Hof spreekt zich uit over de persoonlijke bevoegdheid van de feitenrechter en vernietigt het arrest van de correctionele kamer van het hof van beroep dat zich onbevoegd heeft verklaard omdat de beklaagde minderjarig was op de datum van de feiten, wanneer de stukken van het dossier, met name het zeer uitgebreide medisch deskundigenonderzoek, er geen enkele twijfel over laten bestaan dat de vervolgte persoon tijdens de gehele strafbare periode meerderjarig was (Artt. 525-540 W.Sv.).

([ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230816.VAC.1](#))

Beperking aan de saisine van de correctionele rechter tot de feiten die regelmatig bij hem aanhangig zijn gemaakt door de verwijzingsbeschikking of rechtstreekse dagvaarding – Verval van het recht tot sturen – Herstel van het recht tot sturen afhankelijk gemaakt van het slagen voor proeven – Sturen vooraleer geslaagd te zijn – Herkwalificatie door de appelrechter om een andere beslissing van vervallenverklaring te vermelden

Arrest van 13 september 2023 (P.23.0503.F)

De correctionele rechter kan van geen andere feiten kennisnemen dan van die welke door de verwijzingsbeschikking van het onderzoeksgerecht of door de rechtstreekse dagvaarding van het openbaar ministerie of van de burgerlijke partij regelmatig bij hem aanhangig zijn gemaakt. Hij kan zichzelf niet gelasten met een strafbaar feit dat niet in een van die akten is vermeld.

De beslissing van vervallenverklaring van het recht tot sturen bepaalt voor welke proef of proeven, van de vier in artikel 38, § 3, Wegverkeerswet vermelde soorten, de veroordeelde moet slagen voordat hij opnieuw achter het stuur kan plaatsnemen na het verstrijken van de termijn van het verval. Hieruit volgt dat de rechter die, tenzij hij een verschrijving verbetert of een onvolledige omschrijving op grond van het strafdossier rechtzet, in een telastlegging van schending van artikel 48, eerste lid, 2°, Wegverkeerswet, de hierin vermelde beslissing van vervallenverklaring vervangt door een andere beslissing van vervallenverklaring, zichzelf met een ander strafbaar feit gelast.

([ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230913.2F.3](#))

Rechtsmiddelen

Cassatieberoep – Verval van nationaliteit – Door de wetgever aan het openbaar ministerie geboden mogelijkheid om voor de burgerlijke rechter of voor de strafrechter op te treden – Ontvankelijkheid van het middel dat tegen deze keuze opkomt

Arrest van 18 januari 2023 (P.21.0228.F) met conclusie van advocaat-generaal D. Vandermeersch

Het middel dat opkomt tegen de mogelijkheid die de wetgever het openbaar ministerie biedt, om, voor het instellen van de rechtsvordering tot vervallenverklaring van nationaliteit, te kiezen tussen een procedure bij wege van rechtsvordering voor een burgerlijke kamer van het hof van beroep en een procedure bij wege van vordering voor de correctionele rechter bij wie de strafvervolgning aanhangig is gemaakt, houdt geen verband met het bestreden arrest en is bijgevolg niet ontvankelijk (Artt. 23, 23/1 en 23/2 WBN).

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230118.2F.2\)](#)

Hoger beroep – Voorlopige hechtenis – Invrijheidstelling onder voorwaarden na afsluiting van het gerechtelijk onderzoek – Verzoek van de inverdenkinggestelde tot opheffing van bepaalde voorwaarden – Hoger beroep tegen de afwijzing door de vonnisrechter – Bevoegd gerecht

Arrest van 14 februari 2023 ([P.23.0165.N](#))

Dit arrest wordt in de categorie “Strafprocedure – Vrijheidsbeneming” besproken.

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230214.2N.14\)](#)

Cassatieberoep – Aanvang van de termijn om cassatieberoep in te stellen tegen een beslissing genomen bij verstek – Verstrijken van de gewone termijn van verzet

Arrest van 15 maart 2023 ([P.23.0026.F](#)) met conclusie van advocaat-generaal D. Vandermeersch

Artikel 424 Wetboek van Strafvordering bepaalt dat, wanneer de beslissing bij verstek is gewezen en vatbaar is voor verzet, de termijn om cassatieberoep in te stellen, een aanvang neemt bij het verstrijken van de termijn voor verzet. Wanneer de gewone termijn om verzet aan te tekenen tegen het arrest van de jeugdkamer in hoger beroep dat de uithandengeving weigert, dat een berisping ten aanzien van de minderjarige uitspreekt en dat zijn ouders burgerrechtelijk aansprakelijk verklaart, ten aanzien van de moeder van de minderjarige niet was verstreken op het tijdstip dat het cassatieberoep werd ingesteld, is het cassatieberoep van het openbaar ministerie tegen de minderjarige en zijn ouders ten aanzien van die drie verweerders voorbarig.

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230315.2F.23\)](#)

Cassatieberoep – Gevolg van de niet-tijdige neerlegging van het exploit van betekening – Geen excessief formalisme – Geen toepassing van de artikelen 860 en 861 Gerechtelijk Wetboek

Arrest van 9 mei 2023 ([P.23.0158.N](#))

Uit de samenlezing van artikel 427, tweede lid, Wetboek van Strafvordering en artikel 429, vierde lid, Wetboek van Strafvordering dat uitdrukkelijk voorziet in de sanctie van de niet-ontvankelijkheid, volgt dat de niet-tijdige neerlegging van de stukken betreffende de betekening van het cassatieberoep met de niet-ontvankelijkheid van het cassatieberoep wordt gesanctioneerd, behoudens aannemelijk gemaakte overmacht.

De verplichting de stukken betreffende de betekening van het cassatieberoep tijdig neer te leggen en de sanctionering van die verplichting met een niet-ontvankelijkheid, hebben tot doel het Hof en zijn parket in staat te stellen dadelijk na het verstrijken van de termijn om stukken in te dienen, de ontvankelijkheid van het cassatieberoep in te schatten en zo snel als mogelijk aan het ingestelde rechtsmiddel het nodige gevolg te geven. Toelaten dat de betekeningstukken nog kunnen worden ingediend buiten de wettelijk bepaalde termijn behoudens overmacht, doorkruist de normale werkzaamheden van het Hof en zijn parket. De verplichting de betekeningstukken tijdig in te dienen en de daaraan verbonden sanctionering dient dan ook de goede rechtsbedeling en getuigt niet van een excessief formalisme.

De artikelen 860 en 861 Gerechtelijk Wetboek zijn niet van toepassing op de verplichting tijdig de stukken betreffende de betekening van het cassatieberoep in strafzaken ter griffie in te dienen.

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230509.2N.19\)](#)

Hoger beroep tegen de beslissing die het verzet als ongedaan beschouwt – Omvang van de aanhangigmaking bij de rechters in hoger beroep – (Geen) verplichting de grieven op te geven – Invloed van in het formulier aangekruiste grieven

Arrest van 24 mei 2023 ([P.23.0067.F](#)) met conclusie van advocaat-generaal D. Vandermeersch

Overeenkomstig artikel 187, § 9, tweede lid, Wetboek van Strafvordering maakt het hoger beroep tegen de beslissing die het verzet als ongedaan beschouwt, de grond van de zaak aanhangig bij de rechter in hoger beroep, ook al is er tegen het bij verstek gewezen vonnis geen hoger beroep ingesteld. Krachtens die bepaling wordt de grond van de zaak bij het appelgerecht aanhangig, met als enige voorbehoud de relatieve werking van het verzet.

Artikel 204 Wetboek van Strafvordering betreft een bijzondere bepaling die de devolutieve werking van het hoger beroep bepaalt. Zij is dus niet van toepassing wanneer het hoger beroep gericht is tegen de beslissing die het verzet als ongedaan beschouwt.

In geval van hoger beroep tegen de beslissing die het verzet als ongedaan beschouwt, is de appelland niet verplicht de grieven te vermelden die hij tegen de beroepen beslissing opwerpt. De omstandigheid dat hij niettemin één of meerdere vakjes op het grievenformulier heeft aangekruist, heeft geen invloed op de aanhangigmaking van de zaak bij het appelgerecht.

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230524.2F.3\)](#)

Vrijspraak op strafgebied – Hoger beroep van de burgerlijke partij – Devolutieve werking – Herstel van de door een misdrijf veroorzaakte schade – Geen bewijs dat het misdrijf schade heeft veroorzaakt – Bevoegdheid van de rechter

Arrest van 6 juni 2023 ([P.22.1309.N](#))

Dit arrest wordt in de categorie “Strafprocedure – Strafvordering en burgerlijke rechtsvordering” besproken.

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230606.2N.16\)](#)

Hoger beroep – Voorafgaande erkenning van schuld – Vonnis dat de bekrachtiging van de overeenkomst weigert – Beslissing vatbaar voor hoger beroep – Invloed op de ontvankelijkheid van het cassatieberoep

Arrest van 7 juni 2023 ([P.23.0699.F](#)) met conclusie van advocaat-generaal D. Vandermeersch

Krachtens artikel 216, § 4, vierde lid, Wetboek van Strafvordering spreekt de rechtbank, indien ze de tussen het openbaar ministerie en de verdachte of de beklagde gesloten overeenkomst bekrachtigt, de voorgestelde straffen uit en wijst ze daartoe een vonnis waarvan de strafbepalingen voor geen enkel rechtsmiddel vatbaar zijn. Tegen de beslissing tot weigering van de bekrachtiging kan daarentegen overeenkomstig het gemeen recht hoger beroep worden ingesteld.

Aangezien de partijen bij de overeenkomst hoger beroep kunnen instellen tegen een vonnis dat oordeelt dat er geen grond tot bekrachtiging van de voorafgaande erkenning van schuld bestaat en dat het dossier overeenkomstig artikel 216, § 4, vijfde lid, Wetboek van Strafvordering van het openbaar ministerie ter beschikking stelt, is het cassatieberoep tegen een dergelijke beslissing, die niet in laatste aanleg is gewezen, niet ontvankelijk (Art. 418 W.Sv.).

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230607.2F.6\)](#)

Artikel 65/1 Wegverkeerswet – Wetswijziging – Wet op de rechterlijke organisatie, de bevoegdheid en de rechtspleging – Relatieve werking van het hoger beroep – Opleggen van een straf in hoger beroep

Arrest van 27 juni 2023 ([P.23.0420.N](#))

De wet van 28 november 2021 om justitie menselijker, sneller en straffer te maken, waarbij artikel 65/1, § 2, Wegverkeerswet werd gewijzigd, die geen strafbaarstelling of straffen wijzigt, maar enkel de regels toepasselijk op een tegen een bevel tot betalen ingesteld rechtsmiddel, is een wet op de rechterlijke organisatie, de bevoegdheid en de rechtspleging in de zin van artikel 3 Gerechtelijk Wetboek en is dus geen strafwet in de zin van de artikelen 1 en 2 Strafwetboek. De omstandigheid dat onder het gewijzigde artikel 65/1, § 2, Wegverkeerswet de rechtsmacht van de rechter niet is beperkt tot de loutere beoordeling van het bevel tot betalen, maar hij ingeval van het ontvankelijk verklaren van het ingestelde rechtsmiddel de strafwet moet toepassen, laat niet toe anders te oordelen.

Op het enkel hoger beroep van een beklagde vermag het appelgerecht de toestand van een beklagde niet in zijn nadeel wijzigen. De rechter in hoger beroep die op het enkel hoger beroep van de eiseres bij toepassing van artikel 65/1, § 2, Wegverkeerswet, zoals gewijzigd door de wet van 28 november 2021, het beroep tegen het bevel tot betalen ontvankelijk verklaart, de enige telastlegging bewezen verklaart en de eiseres veroordeelt tot een geldboete, terwijl de eerste rechter zich op basis van de voorheen bestaande versie van artikel 65/1, § 2, Wegverkeerswet ertoe beperkt heeft het beroep van de eiseres tegen het bevel tot betaling ontvankelijk maar ongegrond te verklaren en te beslissen dat het bevel tot betalen bleef bestaan, wijzigt de toestand van de eiseres in haar nadeel en miskent de relatieve werking van haar hoger beroep.

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230627.2N.29\)](#)

Cassatieberoep – Indienen van de memorie uiterlijk vijftien dagen voor de rechtszitting – Wraking – Spoedeisend karakter van de zaak – Geen memorie ingediend binnen deze termijn – Mondelinge conclusie van het openbaar ministerie – Vraag om uitstel voor het opstellen van een antwoordnoot

Arrest van 27 juni 2023 (P.23.0822.N)

Uit de artikelen 429, eerste lid, Wetboek van Strafvordering en artikel 837, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek volgt dat de eiser die cassatieberoep instelt tegen een beslissing die zijn vordering tot wraking verwerpt, weet dat de zaak voor het Hof spoedeisend is en het voorwerp van een rechtsdagbepaling op korte termijn zal uitmaken. Die eiser dient dan ook niet te wachten op de ontvangst van een rechtsdagbepaling alvorens een memorie in te dienen, maar dient dit zo snel als mogelijk na het instellen van zijn cassatieberoep te doen.

Artikel 1107, derde lid, Gerechtelijk Wetboek heeft tot doel de partijen in de gelegenheid te stellen te reageren op het standpunt van de advocaat-generaal betreffende het ingestelde cassatieberoep en de aangevoerde middelen. Het recht van een partij op een verdaging is evenwel niet absoluut. Het Hof kan oordelen dat in het licht van de omstandigheden van de zaak een verdaging niet noodzakelijk is en dat de rechten van de partijen voldoende zijn gewaarborgd door de mogelijkheid om dadelijk op de rechtszitting mondeling op de conclusie van het openbaar ministerie te repliceren.

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230627.2N.44\)](#)

Artikel 42 Wegverkeerswet – Beslissing tot verval wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid – Ingaan van het verval – Gevolg van het aanwenden van een rechtsmiddel

Arrest van 12 september 2023 (P.23.0540.N) met conclusie van advocaat-generaal D. Schoeters

Het verval van het recht tot sturen wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid gaat overeenkomstig artikel 43 Wegverkeerswet in bij de uitspraak van de beslissing wanneer deze op tegenspraak is geweest. Het aanwenden door de persoon tegen wie vervallenverklaring wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid is uitgesproken, van een rechtsmiddel tegen deze beslissing, belet niet dat dit verval op de in artikel 43 Wegverkeerswet vermelde datum effectief wordt en verder loopt. Zolang de beslissing tot vervallenverklaring niet wordt hervormd, blijft ze gelden. De beslissing waarbij een vervallenverklaring wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid is uitgesproken, kan dan ook als grondslag voor een vervolging wegens overtreding van artikel 48, eerste lid, 1°, Wegverkeerswet dienen en dit ongeacht of tegen die beslissing hoger beroep is aangekend.

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230912.2N.16\)](#)

Verzet – Buitengewone termijn – Bewijs van betekening van de verstekbeslissing – Ontbreken van de akte van betekening

Arrest van 19 september 2023 (P.23.0038.N)

Het bewijs dat een verstekvonnis is betekend, alsook de wijze van betekening, wordt in beginsel aan de hand van de door de betekende overheid opgestelde akte van betekening geleverd. Indien het overleggen van die akte evenwel niet mogelijk is, kan het bewijs van de betekening en de wijze ervan door andere bewijsmiddelen worden geleverd. De rechter beoordeelt onaantastbaar de bewijswaarde van die bewijsmiddelen (Art. 187 W.Sv. en art. 32 tot 41 Ger.W.).

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230919.2N.7\)](#)

Verzet – Kennisgeving van het verval van het recht tot sturen door de politie – Informatie over de rechtsmiddelen – Bewijs van ontvangst – Taal van de kennisgeving – Behandeling van de zaak in een taal die de beklagde begrijpt

Arrest van 19 september 2023 (P.23.0816.N)

Uit artikel 6.3 EVRM volgt voor een beklagde niet het recht om te worden berecht door een rechtscollege met als taal van de rechtspleging de taal die de beklagde kent of waarin hij zich gemakkelijker uitdrukt.

De rechter oordeelt onaantastbaar of de politieambtenaar die de door artikel 40, eerste lid, Wegverkeerswet bedoelde kennisgeving heeft gedaan, aan de betrokkene ter uitvoering van artikel 40, vierde lid, Wegverkeerswet de informatie heeft bezorgd betreffende de rechtsmiddelen die tegen de bij verstek gewezen veroordeling kunnen worden aangewend. De vaststelling dat die informatie aan de betrokkene daadwerkelijk is bezorgd, vereist niet dat de betrokkene een kopie heeft ondertekend van die informatie als bewijs van de ontvangst ervan. Evenmin vereist die vaststelling dat de kennisgeving door een gerechtsdeurwaarder is gebeurd (Art. 187 W.Sv.; art. 40, vierde lid, Wegverkeerswet).

Noch uit artikel 6 EVRM noch uit artikel 40 Wegverkeerswet volgt dat de door artikel 40, eerste lid, Wegverkeerswet bedoelde kennisgeving van een verval van het recht tot sturen uitgesproken met een in het Nederlands gewezen verstekbeslissing aan de betrokkene woonachtig in het Nederlands taalgebied in het Frans moet gebeuren indien de betrokkene alleen die taal machtig is en dat de informatie betreffende de rechtsmiddelen die hij kan aanwenden tegen de verstekbeslissing eveneens in het Frans dient te worden verstrekt. Het staat in een dergelijk geval aan de betrokkene om een vertaling van de kennisgeving te vragen en van de informatie betreffende de rechtsmiddelen die hij kan aanwenden.

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230919.2N.9\)](#)

Artikelen 42 en 43 Wegverkeerswet – Vervallenverklaring van het recht tot sturen – Gevolgen van het aanwenden van een rechtsmiddel

Arrest van 26 september 2023 (P.23.0879.N)

Het aanwenden van een rechtsmiddel tegen de beslissing waarbij de beveiligingsmaatregel van de vervallenverklaring wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid is uitgesproken, belet niet dat dit verval op de in artikel 43 Wegverkeerswet vermelde datum effectief wordt en verder loopt, zodat zolang de beslissing tot vervallenverklaring niet wordt hervormd, ze blijft gelden. De wetgever beoogt met deze uitsluiting van de schorsende werking van het aanwenden van een rechtsmiddel op de uitvoerbaarheid van de bevolen beveiligingsmaatregel de verkeersveiligheid te vergroten. Aldus volgt uit de in artikel 43 Wegverkeerswet vervatte regeling en de doelstelling ervan dat indien een beslissing waarbij de beveiligingsmaatregel van de vervallenverklaring wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid tot het besturen van een motorvoertuig komt te vervallen of wordt vernietigd, deze vervallenverklaring of vernietiging voor de uitvoerbaarheid van deze beveiligingsmaatregel slechts uitwerking heeft vanaf de datum van de beslissing tot vervallenverklaring of vernietiging en dus niet retroactief werkt.

De uitvoerbaarheid van een bij een verstekbeslissing bevolen beveiligingsmaatregel van de vervallenverklaring wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid bij toepassing van artikel 42 Wegverkeerswet houdt dan ook slechts op vanaf de datum van de beslissing waarbij het verzet tegen die verstekbeslissing ontvankelijk wordt verklaard. Die ontvankelijkverklaring heeft niet tot gevolg dat hij die spijs het uitvoerbaar karakter van de beveiligingsmaatregel een motorvoertuig heeft bestuurd, zich niet aan een inbreuk op artikel 48, eerste lid, 1°, Wegverkeerswet kan schuldig maken.

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230926.2N.2\)](#)

Hoger beroep tegen de beschikking van de jeugdrechter houdende beschermingsmaatregelen t.a.v. een minderjarige – Vorm en termijn

Arrest van 3 oktober 2023 (P.23.1278.N)

Bij gebrek aan andersluidende bepalingen zijn op het hoger beroep tegen beslissingen zoals bedoeld in titel II, hoofdstuk III, Jeugdbeschermingswet de bepalingen van het Wetboek van Strafvordering van toepassing, en in beginsel bijgevolg ook de bepalingen van artikel 204 van dat wetboek. De omstandigheid dat de beroepen beslissing op een beschikking van de jeugdrechter en niet op een vonnis van de jeugdrechtbank betrekking heeft, doet hieraan geen afbreuk. Dit doet niets af aan de bevoegdheid van de jeugdrechter om bij toepassing van artikel 51, eerste lid, decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp in het belang van de minderjarige de maatregelen op elk moment in te trekken of te vervangen (Artt. 52ter, 58, 61bis en 62 Jeugdbeschermingswet; artt. 203 en 204 W.Sv.; art. 51, eerste lid, decreet van 12 juli 2013).

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231003.2N.6\)](#)

Hoger beroep – Materiële vergissing van de griffier bij het noteren van een verklaring van hoger beroep – Overmacht

Arrest van 17 oktober 2023 (P.23.0665.N)

De griffier stelt de akte van hoger beroep in strafzaken niet op zonder mogelijkheid tot inmenging van de appellant, aangezien deze samen met de griffier de akte van hoger beroep ondertekent en met zijn handtekening bevestigt dat die akte met zijn verklaring van hoger beroep overeenstemt. De rechter kan een verschrijving in een akte slechts rechtzetten wanneer hij uit de hem voorliggende stukken met zekerheid kan afleiden dat die verschrijving een materiële vergissing uitmaakt, maar hij mag een akte niet wijzigen door een vermelding te verbeteren die geen louter materiële vergissing uitmaakt.

Overmacht veronderstelt een omstandigheid buiten de wil van de appellant, die door hem onmogelijk kon worden voorzien of vermeden en die hem heeft belet zijn hoger beroep tijdig in te dienen. De vonnisrechter oordeelt

onaantastbaar in feite of er sprake is van een materiële vergissing van een griffier bij het noteren van een verklaring van hoger beroep en of die vergissing, indien zij bestaat, overmacht voor een partij uitmaakt (Art. 203 W.Sv.).

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231017.2N.12\)](#)

Hoger beroep – Verschijning van de eiser ter griffie die een verklaring van hoger beroep aflegt – Toelaatbaarheid van een akte van hoger beroep opgesteld op basis van een verklaring per e-mail overgemaakt – Recht op toegang tot de rechter in hoger beroep

Arrest van 7 november 2023 (P.23.1221.N) met conclusie van advocaat-generaal B. De Smet

Uit de tekst van artikel 203, § 1, Wetboek van Strafvordering volgt dat het in die bepaling bedoelde hoger beroep een verklaring van hoger beroep vereist ter griffie van de rechtbank die het vonnis heeft gewezen. Die verklaring kan enkel geldig tijdens de openingsuren van de griffie worden afgelegd. Van die verklaring wordt door de griffier een authentieke akte opgemaakt waarin wordt bevestigd dat de persoon die op de in de akte vermelde datum en plaats is verschenen, tegen de in de akte vermelde beslissing hoger beroep heeft aangetekend. Daaruit volgt dat de persoon die hoger beroep wil instellen, persoonlijk de verklaring van hoger beroep tegenover de griffier tijdens de openingsuren van de griffie moet afleggen. Een verklaring van hoger beroep zonder de persoonlijke verschijning van hij die hoger beroep wil instellen, levert geen ontvankelijk hoger beroep op. Een verklaring van hoger beroep per brief of per e-mail laat de griffier die de authentieke akte opstelt waarin de verklaring van hoger beroep wordt bevestigd, niet toe zekerheid te hebben over de identiteit en de hoedanigheid van de persoon die verklaart hoger beroep te willen instellen. De verplichting om persoonlijk te verschijnen ter griffie voor het doen van de verklaring van hoger beroep, dient dan ook een wettig doel en tast het recht van toegang tot de appelrechter in de kern niet aan. De omstandigheden dat een rechtbank in het verleden meermaals hogere beroepen zonder persoonlijke verschijning ter griffie ontvankelijk heeft verklaard, de griffie bij het aanvaarden van een schriftelijke verschijning geen onderscheid maakt tussen raadsliden van partijen en het openbaar ministerie en dat de vereiste van een persoonlijke verschijning praktische moeilijkheden voor magistraten van het openbaar ministerie kan opleveren, laten niet toe anders te oordelen. Het staat overigens aan de wetgever om desgevallend een meer praktische regeling uit te werken (Art. 203, § 1, W.Sv.; art. 6, § 1, EVRM).

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231107.2N.8\)](#)

Veroordeling bij verstek – Artikel 6.1 EVRM – Betekening zonder informatie over de vormen en termijnen van rechtsmiddelen – Hoger beroep tegen een vonnis van niet-ontvankelijk verzet – Beginpunt van de termijn voor het instellen van hoger beroep

Arrest van 28 november 2023 (P.23.1132.N)

Uit artikel 6.1 EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van Mens, volgt dat hij die bij verstek is veroordeeld, moet worden ingelicht over de formaliteiten en de termijn om tegen die beslissing een rechtsmiddel aan te wenden en dat de rechter bij afwezigheid van die kennisgeving het rechtsmiddel niet ontvankelijk kan verklaren, wegens niet-naleving van die formaliteiten of laattijdigheid. De regel geldt niet enkel voor het rechtsmiddel van verzet, maar ook voor het rechtsmiddel van hoger beroep tegen een verstekbeslissing. De afwezigheid van een dergelijke kennisgeving heeft tot gevolg dat de termijnen voor het instellen van verzet en van hoger beroep geen aanvang nemen. Daaruit volgt bovendien dat de verstekbeslissing geen kracht van gewijsde verkrijgt en de termijn voor verjaring van de straf geen aanvang neemt (Art. 6.1 EVRM; artt. 187, tweede en vierde lid, en 203 W.Sv. en art. 92, eerste lid, Sw.).

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231128.2N.4\)](#)

Andere uitspraken in strafprocedure

Kamer van inbeschuldigingstelling – Schending van de Taalwet Gerechtszaken niet opgeworpen voor de raadkamer – Dekking van de nietigheid door de beroepen raadkamerbeschikking

Arrest van 7 maart 2023 (P.22.1551.N)

Volgens artikel 40, tweede lid, Taalwet Gerechtszaken dekt elk niet zuiver voorbereidend vonnis of arrest dat op tegenspraak is gewezen, de nietigheid van het exploit en van de overige akten van rechtspleging die het vonnis of arrest zijn voorafgegaan. Wanneer voor de raadkamer de schending van artikel 31 Taalwet Gerechtszaken niet werd opgeworpen, is een eventuele uit de Taalwet voortvloeiende nietigheid door de beroepen raadkamerbeschikking gedekt.

[\(ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230307.2N.2\)](#)